

Møteinnkalling

Utvalg:	Rondane-Dovre nasjonalparkstyre
Møtested:	Venabu
Dato:	01.12.2023
Tidspunkt:	10:00

Eventuelt forfall må meldes snarest til nasjonalparkforvalter. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Det vil bli gitt følgende orienteringer:

1. Om arbeidet med tiltaksplan for villrein i Rondane.
2. Møte i rådgivende utvalg, 16.11.23.
3. Møte i administrativt kontaktutvalg, 21.11.23.
4. Litt om oppnevning av nytt styre.

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv-saksnr
ST 36/2023	Godkjenning av innkalling og valg av medlem til å skrive under protokoll		
ST 37/2023	Sak - Grimsdalen LVO - forhåndsvarsel - pålegg om retting - bod og plating - Verkjessætra - fasetting av tvangsmulkt		2022/10258
ST 38/2023	Sak - Dovre NP - dispensasjon - gjenoppbygging av mose- og slåttebu - Frisvollhuset - 230/1/233 - Kari Stina Hjerkin Rabbum - Ellen Hjerkin Lauritzen		2023/9310
ST 39/2023	Sak - Rondane-Dovre nasjonalparkstyre - midler til tiltak i verneområder - driftsmidler - SNO-ressurs - 2024		2023/13474
ST 40/2023	Sak - orientering om begrepet «elgtrekk/jernhest».		2023/14300
ST 41/2023	Delegerte vedtak		
DS 59/2023	Delegert sak - Rondane NP - Grimsdalen LVO - dispensasjon - snødekt mark - frakt av båt - Storrvatnet - Masoud Ramezani		2023/13782
DS 60/2023	Delegert sak - dispensasjon - Rondane NP - barmark - befaring - graving for strømkabel til Rondvassbu - DNT Oslo og Omegn		2023/10352
DS 61/2023	Delegert sak - Rondane NP - fornying av dispensasjon - motorferdsel barmark 2023 - felt elg - Morten Haukenes Solsvik		2022/8562
DS 62/2023	██ ██ ██	X	2023/11895
DS 63/2023	Delegert sak - Rondane NP - Frydalen LVO - dispensasjon - motorferdsel - 2023 - vedlikehold - bru over Ula ved Spranget - DNT Oslo og Omegn		2023/9415
DS 64/2023	Delegert sak - innvilget forlenget frist - dispensasjon - Frydalen LVO - barmark - transport til hytte gbnr 344/16 - Frylia 56 - Ole Kristian Haug - Marte Marie Haug Lundby		2023/5825
DS 65/2023	Delegert sak - Dovre NP - dispensasjon - motorferdsel - 2023 - barmark - uttransport av felt elg - Stein Roger Moen		2023/8811
DS 66/2023	Delegert sak - Rondane NP - Mydingi NR - dispensasjon - motorferdsel - barmark - 2023 - 2026 - sanking av fe ved Bjørnhollia - Sødorp og Kvam Hesteavlslag		2023/8900
DS 67/2023	Delegert sak - forlenget dispensasjon - Hemmeldalen NR - snødekt mark - 2024 - Nordvi seter - Hans Næss Olstad		2022/9070

DS 68/2023	Delegert sak - Grimsdalen LVO - avskjæringsgrøft - motorferdsel - barmark - bruk av gravemaskin og traktor - Grimsdalsvegen SA	2023/8697
DS 69/2023	Delegert sak - Hemmeldalen NR - dispensasjon - motorferdsel - barmark - uttransport av felt elg - Severin Myrbakken jaktlag - Raudfjellsameiet	2023/9886
ST 42/2023	Referatsaker	
RS	Frydalen LVO - utbedring av påførte skader på kjørespor - Frylia - Luseby - sak avsluttet	2023/7112
RS	Frydalen LVO - avtale om skjøtsel "Veslekvea" - Marte Dalseg	2020/6810
RS	Rondane NP - informasjon på Formokampen - referat fra 03.11.23	2023/4673
RS	Grimsdalen LVO - rapport fra Grimsdalsprosjektet - skjøtsel - 2023	2020/6272
RS	Rondane-Dovre - brøyting av Furusjøvegen fra Mysusæter til Veggumsetra - uttalelse	2023/12162
RS	Informasjon om overtredelsesgebyr etter naturmangfoldloven	2023/12399
RS	FoU-prosjekt Rondane villreinområde 2024 - samfinansiering	2020/12316
RS	Grimsdalen LVO - dispensasjon - beitekultivering - Haverdalseter gbnr 86/1/95 - referat fra møte 26.10.23	2019/10186
RS	Oppdatert Rondane - Dovre - innføring av merkevare for Norges nasjonalparker - lagt inn i Naturoppdrag pr. 24.10.23	2020/5129
RS	Rondane NP - Dovre NP - Grimsdalen LVO - svar - organisert ridetur - 2024 - Mesna opplevelser & overnatting	2023/11368
RS	Rondane NP - Dørålen LVO - inntaksdam - Øvre Dørålseter - befaring 16.10.23 - oppsummering	2023/9221
RS	Rapport bru Spranget	2023/9415
RS	Myldingi NR - Rondane NP - tiltak på vegen fra Gammelgården til Bjørnhollia - oppsummering av befaring 14.09.23	2023/10988
RS	Svar Rondane NP - ber om stans i gravearbeid	2023/9415
RS	Rondane NP - Frydalen LVO - bru over Ula ved Spranget - vedlikehold	2023/9415
RS	Rondane NP - telting og informasjon - oppfølging (4)	2022/7343
RS	Tillatelse - Rondane NP - Myldingi NR - bruk av Miljødirektoratets eiendom i forbindelse med TV-innspilling - Atnaelva - Follidal 176/1	2023/9672
RS	Tiltaksplan villrein - representasjon Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	2022/10917

RS	Grimsdalen LVO - kopi - angående krav om flytting av gjerde	2023/9368
RS	Tilbakemelding - Dovre NP - drone - tilsyn av beitedyr - Einbuggdalen- og Hardbakken beitelag	2023/1062
RS	Frydalen LVO - pålegg om riving av hus over kompostdunk - gbnr 331/76 - sak avsluttet	2019/5782
RS	Hemmeldalen NR - Åstdalen Turløyper - vedlikehold av merking av skiløyper	2022/5577
ST 43/2023	Eventuelt	

**ST 36/2023 Godkjenning av innkalling og valg av medlem til å skrive under
protokoll**

Arkivsaksnummer: 2022/10258-21

Saksbehandler: Trond Stensby

Dato: 22.11.2023

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	37/2023	01.12.2023

Sak - Grimsdalen LVO - forhåndsvarsel - pålegg om retting - bod og platting - Verkjessætra - fasetting av tvangsmulkt

Innstilling fra forvalter

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 73 varsles eier av Verkenssetra gnr. 86 bnr. 1 fnr. 73 i Dovre kommune, Ola Korsvoll, om pålegg fra og med 1. juli 2024, av løpende tvangsmulkt med kr. 500,- pr. dag til de ulovlig utførte tiltakene på eiendommen er rettet, jf. Rondane-Dovre nasjonalparkstyre sitt vedtak i styresak 16/2023.

Tiltakshaver gis en frist til 05.01.24 for å komme med sine merknader til varselet om tvangsmulkt.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

- Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, styresak 53/2022, 02.12.22 – Vedtak – avslag – Grimsdalen LVO – oppføring av bod og platting – Verkenssetra - 86/1/73.
- Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, styresak 16/2023, 26.05.23 – Vedtak – Grimsdalen LVO - forhåndsvarsel - pålegg om retting - bod og platting - Verkjessætra
- E-post fra Ola Korsvoll, datert 05.06.23
- E-post fra Ola Korsvoll, datert 27.08.23
- Brev til Ola Korsvoll, datert 11.09.23.

Saksopplysninger

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, fattet i styresak 53/2022, 02.12.22 slik vedtak:
«Med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 får Ola Korsvoll avslag på sin søknad om dispensasjon fra verneforskriften for Grimsdalen landskapsvernområde, § 3, pkt. 1.1, om bygging av uthus og platting.på gnr. 86 bnr. 1 fnr. 73 i Dovre kommune.

Søknaden er i strid med verneformålet for Grimsdalen landskapsvernområde, og tiltaket vil påvirke verneverdien i nevneverdig grad.»

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, fattet i styresak 16/2023, 26.05.23 slik vedtak:
«Med hjemmel i naturmangfoldloven § 69, og med bakgrunn i Statens naturoppsyn sin «Minirapport – Kontroll byggesaker i Grimsdalen landskapsvernområde 2020» gis Ola H. Korsvoll pålegg om retting av følgende ulovlig utførte tiltak på gnr. 86 bnr. 1 fnr. 73 i Dovre kommune:

Fjerne oppført uthus.

Fjerne oppførte plattinger.

Det gis en frist for gjennomføring av retting, satt til 31. august 2023.»

I e-post datert 05.06.23 skrev **Ola Korsvoll**:

«Litt travel første dagene Kan vi se om vi får til en befaring i uke 24 eller 25 inne i Grimsdalen Er det i dag dei åpner vegen?»

I **telefonsamtale** nasjonalparkforvalteren hadde med Ola Korsvoll, 06.07.23, ga han uttrykk for at det ikke lenger var behov for befaring. Han ville etterkomme pålegget innenfor fristen.

I e-post datert 27.08.23 skrev **Ola Korsvoll**:

«Viser til sak på Verkes setra i Grimsdalen Deres ref 2020/13189-9 432.2 Husker i farten ikke hvem eg har hatt dialog med på dette

Der ble eg pålagt og rive plattिंगene og erstatte dei med og legge ut at skifer hellene som var der før Ble også pålagt og rive den lille bua på 2 m2 som eg har gassflasker/vannpost i

Fristen var 1/9-2023

Pga flommen så har det vært veldig travelt siste ukene så eg rekker ikke dette innen fastsatt frist.

Som erstatning for den lille bua kommer eg nå til og sette opp et gassskap på sæterstue veggen Skiferhellene vil eg legge utat som før,og da blir plattिंगene omrent som nå,bare av skifer ikke av treverk Vi får holde kontakten så skal eg foreta rettingen så raskt eg rekker.»

Nasjonalparkforvalteren skrev følgende i brev til Ola Korsvoll, datert 11.09.23:

«Vi viser til tidligere vedtak og kontakt om saken, senest ved din e-post, datert 27.08.23. Vi beklager seint svar på e-posten.

Vi gir deg utsatt frist til å etterkomme forhåndsvarslet pålegg om retting, satt til 15.10.23.

Videre ber vi om, innen fredag 15.09.23, å få opplyst ytre mål (bredde x lengde x høyde) på det planlagte skapet for oppbevaring av gassflaske, som skal settes inntil seterhuset. Vi trenger opplysningene for å kunne ta stilling til tiltaket.

Skiferhellene skal legges på plass att i tråd med bildene vi tidligere har mottatt, se figur 1 – 4, jf. figur 5 nedenfor.

Figur 1. Skiferheller som tidligere lagt på gnr. 86 bnr. 1 fnr. 73, dokumentasjon fra Ola Ho. Korsvoll.

Figur 2. Skiferheller som tidligere lagt på gnr. 86 bnr. 1 fnr. 73, dokumentasjon fra Ola H. Korsvoll.

Figur 3. Skiferheller som tidligere lagt på gnr. 86 bnr. 1 fnr. 73, dokumentasjon fra Ola Ho. Korsvoll.

Figur 4. Skiferheller som tidligere lagt på gnr. 86 bnr. 1 fnr. 73, dokumentasjon fra Ola Ho. Korsvoll.

Figur 5. Skiferheller som tidligere lagt på gnr. 86 bnr. 1 fnr. 73, dokumentasjon fra Digitalt Museum, foto Bjarne Fosshøy, 1994.

Vi håper dette løser saken, og mottar gjerne en melding når tiltakene er utført.»

I e-post datert 08.10.23 skrev **Ola Korsvoll**:

«Veit eg fekk en frist på dette til 15/10 var det vel.

Kom snø i Grimsdalen nå før helga så eg veit ikke om eg får utført dette før fristen

Dere hører fra meg når det er gjort»

Ola Korsvoll har ikke kommet med noen tilbakemelding etter dette.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for verneområdene til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77.

Naturmangfoldloven

(saksbehandlers understreking)

§ 73 (tvangsmulkt)

For å sikre at bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven blir gjennomført, kan myndigheten etter loven fatte vedtak om tvangsmulkt.

Tvangsmulkt kan fastsettes når overtredelse av en bestemmelse er oppdaget.

Tvangsmulkten begynner å løpe dersom den ansvarlige oversitter den frist for retting av forholdet som myndigheten etter loven har fastsatt. Tvangsmulkt kan fastsettes på forhånd dersom særlige grunner tilsier det, og løper da fra en eventuell overtredelse tar til. Det kan fastsettes at tvangsmulkten løper så lenge det ulovlige forhold varer, eller at den forfaller for hver overtredelse. Tvangsmulkt løper likevel ikke dersom etterlevelse er umulig på grunn av forhold som ikke skyldes den ansvarlige. Tvangsmulkt kan fastsettes som løpende mulkt eller engangsmulkt.

Tvangsmulkt pålegges den ansvarlige for overtredelsen. Er overtredelsen skjedd på vegne av et selskap eller en annen sammenslutning, en stiftelse eller et offentlig organ, skal tvangsmulkten vanligvis pålegges dette. Er tvangsmulkt pålagt et selskap som inngår i et konsern, kan påløpt tvangsmulkt også inndrives hos morselskap.

Departementet kan frafalle påløpt tvangsmulkt. Avgjørelsen regnes ikke som enkeltvedtak etter forvaltningsloven.

Presedens

I brev fra Miljødirektoratet, datert 02.03.15 heter det bl.a.:

«Presedensvurderingen bør være så konkret som mulig. Presedensfaren skal være reell og ikke hypotetisk. En konkret presedensvurdering vil bidra til likebehandling og ivareta hensynet til rimelighet. Dette vil øke forståelsen for verneforvaltningen.

Vurderingen av presedensvirkninger knytter seg for det første til sannsynligheten for at lignende tiltak vil fremmes i fremtiden.»

Miljødirektoratet, veileder M-617|2016 Oppfølging av ulovlige forhold i verneområder

s. 13

5.3 I hvilke saker bør en bruk tvangsmulkt

I klare saker, hvor man ikke har nådd frem med andre virkemidler, bør tvangsmulkt brukes i vid utstrekning.

Momenter i vurderingen av om tvangsmulkt bør ilegges er:

- Hvor viktig er det å få gjennomført de plikter som er pålagt? Har det konsekvenser for naturmangfoldet dersom pålegget ikke gjennomføres? Hvor stor vekt har allmennpreventive hensyn?
- Foreligger det manglende tillit til at pliktene gjennomføres uten varsel om tvangsmulkt? Dette kan skyldes erfaring fra tidligere forhold eller fordi det allerede er gitt utsettelse av en frist og taler for at tvangsmulkt bør ilegges.

s. 14

Fastsetting av tvangsmulkt er enkeltvedtak og skal følge forvaltningslovens regler for enkeltvedtak med forhåndsvarsel og vedtak med klageadgang.

Forhåndsvarselet må redegjøre for hva saken gjelder, jf. forvaltningsloven § 16. Det må klart angis hva den ansvarlige plikter å gjøre for å unngå at tvangsmulkt løper, fristen for gjennomføring og tvangsmulkten størrelse. Det anbefales at parten gis en frist på 1-2 uker for å komme med sine merknader til varselet.

Vurdering

Ola Korsvoll har søkt om tillatelse til, men fått avslag på et ulovlig utført tiltak. Oppføring av uthus og plattning er gjort i strid med verneforskriften for Grimsdalen landskapsvernområde. Korsvoll fikk i vedtak gjort av Rondane-Dovre nasjonalparkstyre 26.05.23 frist til å rette tiltakene innen 31.08.23, jf. naturmangfoldloven § 69. Nasjonalparkforvalteren ga i brev datert 11.09.23 Ola Korsvoll forlenget frist til 15.10.23. Vi har ikke mottatt melding fra Ola Korsvoll om at tiltakene er rettet.

Det er følgelig grunnlag for å pålegge den ansvarlige for overtredelsen tvangsmulkt etter naturmangfoldloven § 73. Den ansvarlige er Ola Korsvoll. Etter § 73 kan tvangsmulkt fastsettes løpende.

Nasjonalparkforvalteren vurderer det som rimelig at Ola Korsvoll får en frist til 01.07.24 for å rette de ulovlige tiltakene. Han har da ha en periode på tre uker etter at Grimsdalsvegen åpner, for å få gjort de nødvendige arbeidene.

Nasjonalparkforvalteren vil derfor innstille på at eier av Verkenssetra gnr. 86 bnr. 1 fnr. 73 i Dovre kommune, Ola Korsvoll, fra og med 1. juli 2024 blir pålagt løpende tvangsmulkt, med

kr. 500,- pr. dag til de ulovlig utførte tiltakene på eiendommen er rettet, jf. Rondane-Dovre nasjonalparkstyre sitt vedtak i styresak 16/2023.

Kr. 500,- vurderes å være et passende beløp. En kort oversitting av fristen vil ikke medføre store konsekvenser for tiltakshaver, men en vedvarende unnløstelse vil gi merkbare økonomiske følger.

Pålegg om tvangsmulkt blir også gitt av presedenshensyn. Hvis pålegg om retting ikke blir fulgt opp av forvaltningsmyndigheten, vil dette undergrave respekten for vernereglene og medføre fare for ulikebehandling av parter som har saker til behandling hos nasjonalparkstyret.

Tiltakshaver gis en frist til 05.01.24 for eventuelt å komme med sine merknader til varselet.

Arkivsaksnummer: 2023/9310-10

Saksbehandler: Trond Stensby

Dato: 22.11.2023

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	38/2023	01.12.2023

Sak - Dovre NP - dispensasjon - gjenoppbygging av mose- og slåttebu - Frisvollhuset - 230/1/233 - Kari Stina Hjerkin Rabbum - Ellen Hjerkin Lauritzen

Innstilling fra forvalter

A.

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 får Kari Stina Hjerkin Rabbum og Ellen Hjerkin Lauritzen avslag på søknad om dispensasjon fra verneforskriften for Dovre nasjonalpark § 3, pkt.1.1, jf. også pkt. 4.1.

Søknaden er ikke i tråd med naturmangfoldloven § 48 om at tiltaket ikke må stride mot vernevedtakets formål, og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Vilkårene for å vurdere om det kan gis dispensasjon er derfor ikke til stede.

B.

Nasjonalparkstyret ber nasjonalparkforvalteren ta initiativet til en dialog med tiltakshaverne om vedlikehold/restaurering av Frisvollhuset, jf. verneforskriften for Dovre nasjonalpark, § 3, pkt. 4.2.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Brev fra Folldal kommune, datert 31.08.23.

Offentlig postjournal Folldal kommune, sak 2023/10446

Innlandet fylkeskommune, uttalelse, datert 21.09.23

Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten, uttalelse, datert 01.11.23.

Saksopplysninger

Folldal kommune har i brev, datert 31.08.23 sendt over sak til behandling – gjenoppbygging av Frisvollhuset, måså- og slåttebu – Folldal 230/1/233:

«Vi har fått en søknad om gjenoppbygging av «Frisvollhuset», opprinnelig en mose- og slåttebu på ca. 7 m². Bua ligger nær grensa mot Dovre i et åpent område med snaufjell og myrer omkring. Den er avmerka på kartet.

Søkerne har funnet at det blir svært omfattende å restaurere bua. De ønsker å sette opp en ny, laftet bu med gjenbruk av brukbare materialer. Samtidig ønsker de å flytte bua ca. 20 meter mot nord, «da bua står uheldig plassert i myrlendt terreng». Den nye bua ønsker de å føre opp i 8 toms tømmer, mot 5 toms på eksisterende bu. De ønsker også å gjøre bua noe større, fra 3,1 x 2,3 meter til 3,6 x 2,5 meter.

Kommunen vil behandle saken etter plan- og bygningsloven. I henhold til kommunedelplan for seterområder (punkt 4.2) kan vedlikehold eller restaurering av eksisterende utmarksbuer innenfor eksisterende bygningsareal tillates med hjemmel i LNF formålet. I og med at det søkes om å sette opp en litt større bu på et litt annet sted, anser vi dette som en dispensasjon fra Kommuneplanens arealdel, og sender dermed saken på høring før den behandles i kommunen.»

Kopi av søknaden fra Kari Stina Hjerkin Rabbum og Ellen Hjerkin Lauritzen (datert 24.07.23) er lagt ut i Folldal kommunes offentlige postpostjournal:

«Vi søker med dette om tillatelse til å iverksette tiltak for å bevare/gjenoppbygge Frisvollhuset. Bua er nå i svært dårlig stand og trenger omfattende restaureringstiltak. Det ble i uke 29 foretatt en befaring sammen med en erfaren lafter. Han konkluderte med at det er mye råte, og at det blir vanskelig å gjenbruke noe særlig av de gamle materialene som bua består av. Noe av røstene, takåser og taktro kan muligens benyttes.

Dersom vi skal forsøke å restaurere den gamle bua, vil dette bli svært omfattende og tidkrevende grunnet omfattende råteskader i tømmerkasse og gulv. Se vedlagte bilder. Det er benyttet 5" tømmer i bua som gjør at det er lite å gå på ved gjenoppbygging.

Vi hadde håpet å kunne restaurere den gamle bua i nåværende form grunnet kulturhistorisk verdi, men ser at dette blir vanskelig grunnet bua's tilstand.

Som det framkommer av vedlagte bilder står bua uheldig plassert i myrlendt terreng, vi søker derfor om å få flyttet bua ca 20 meter lenger nord, se bilde nr. 9, hvor det er tørrere område.

Vi håper derfor å få tillatelse til å sette opp en ny laftet bu med gjenbruk av de materialene som er brukbare fra den gamle bua. Dersom vi får tillatelse til dette, ønsker vi å føre opp denne i 8" tømmer med målene 3,6x2,5 m.

Vi søker samtidig om skutertillatelse til å kjøre ned gammel bu og til frakt av nye materialer opp på fjellet i løpet av vintersesongen 23/24 og 24/25.»

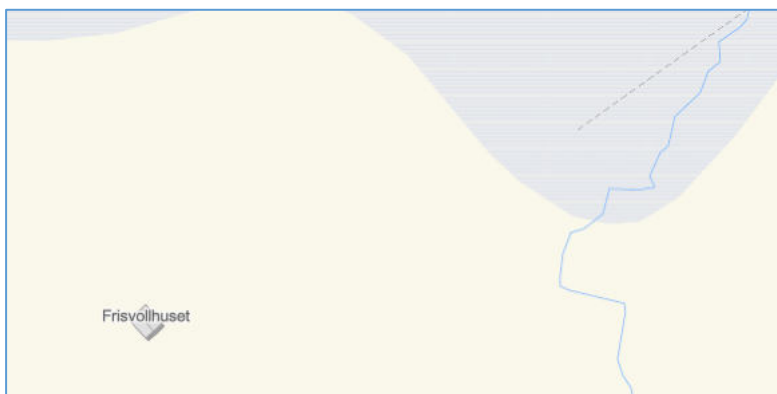
Kartutsnitt som viser «Frisvollhusets» plassering vist i figur 1 og 2.

Et søk i InnlandsGIS gir at bygningen er klassifisert som «skog- og utmarkskoie, gamle», jf. SOSI-standard, bygningstype 172.

Et søk i InnlandsGIS viser at det ikke er registrert spesielle kulturminneverdier til bygningen.

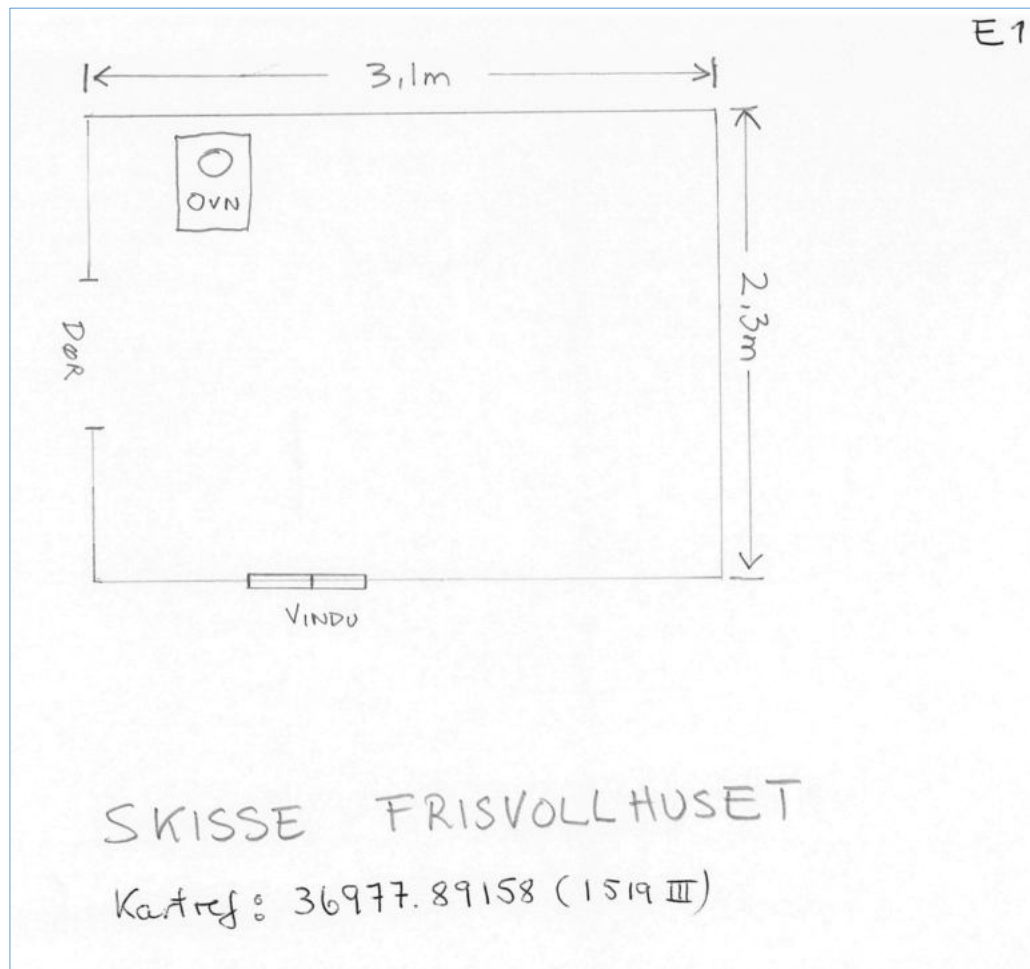

Figur 1. Kartutsnitt som viser «Frisvollhusets» plassering, oversikt.

Figur 2. Kartutsnitt som viser «Frisvollhusets» plassering, detalj.

Fra søknaden (offentlig postjournal Folldal kommune) er det vist en skisse av bygningens grunnflate i figur 3.

Figur 3. Skisse av grunnflate Frisvollhuset – fra tiltakshavers søknad (offentlig postjournal Folldal kommune)

Fra søknaden (offentlig postjournal Folldal kommune) er det vist flere bilder av bygningen i figur 4 – 10.

Figur 4. Foto av Frisvollhuset – fra tiltakshavers søknad (offentlig postjournal Folldal kommune)

Figur 5. Foto av Frisvollhuset – fra tiltakshavers søknad (offentlig postjournal Folldal kommune)

Figur 6. Foto av Frisvollhuset – fra tiltakshavers søknad (offentlig postjournal Folldal kommune)

Figur 7. Foto av Frisvollhuset – fra tiltakshavers søknad (offentlig postjournal Folldal kommune)

Figur 8. Foto av Frisvollhuset – fra tiltakshavers søknad (offentlig postjournal Folldal kommune)

Figur 9. Foto av Frisvollhuset – fra tiltakshavers søknad (offentlig postjournal Folldal kommune)

Figur 10. Foto av Frisvollhuset – fra tiltakshavers søknad (offentlig postjournal Folldal kommune)

Saken har rutinemessig blitt sendt til Innlandet fylkeskommune og Villreinnemnda for Rondane og Sønkleppen for uttalelse. Vi har mottatt følgende uttalelser:

Innlandet fylkeskommune, 21.09.23

«Vi viser til oversendelse datert 31.08., med svarfrist 01.10.2023. Saken omhandler søknad om gjenoppbygging av «Frisvollhuset» på gbnr. 230/1/233 i Folldal kommune. Søkere er Kari Stina Hjerkin Rabbum og Ellen Hjerkin Lauritzen.

Saken er også oversendt fylkeskommunen fra Rondane – Dovre nasjonalparkstyre ved brev datert 08.09., med svarfrist 01.11.2023. Sistnevnte henvendelse besvares med kopi av dette brevet.

«Frisvollhuset» er opprinnelig en mose- og slåttebu på ca. 7 m². Søkerne har funnet ut at det blir svært omfattende å restaurere bua, og ønsker å sette opp en ny, laftet bu med gjenbruk av brukbare materialer. Samtidig ønsker de å flytte bua ca. 20 meter mot nord, pga. myrlendt terreng der den står i dag. Den nye bua ønskes oppført i 8 toms tømmer, mot 5 toms for eksisterende bu. De ønsker også å gjøre bua noe større, fra 3,1 x 2,3 meter til 3,6 x 2,5 meter. I henhold til kommunedelplan for seterområder kan vedlikehold eller restaurering av eksisterende utmarksbuer innenfor eksisterende bygningsareal tillates med hjemmel i LNF formålet. I og med at det søkes om å sette opp en litt større bu på et litt annet sted, anser kommunen dette som en dispensasjon fra Kommuneplanens arealdel, og det er det som ligger til grunn for høringen.

Plan- og miljømessige forhold

Med utgangspunkt i at dette betraktes som en dispensasjonssak, legger fylkeskommunen til grunn at kommunen ved behandling av søknaden skal gjøre en helhetlig vurdering i forhold til bakenforliggende hensyn i lov- og planverk, fordeler og ulemper, samt evt. fare for

presedens. Denne vurderingen må synliggjøres ved behandlingen og legges til grunn for vedtaket.

Ut fra beliggenheten vil vurderinger i forhold til hensynet til villreinen være vesentlig i denne saken, siden «Frisvollhuset» ligger innenfor nasjonalt villreinområde i regional plan for Rondane - Sølnekletten. Området er helårsbeite for villreinen i Rondane Nord, og et viktig funksjonsområde i form av kalvings- og oppvekstområde.

Generelle retningslinjer i den regionale planen sier at «Det er generelt positivt og viktig at eksisterende utmarksbebyggelse og seterbebyggelse tas vare på, vedlikeholdes og restaureres for bruk».

I retningslinjene for det nasjonale villreinområdet er det angitt at «Det skal ikke etableres ny fritidsbebyggelse/fritidseiendommer ut over de som allerede er godkjent gjennom reguleringsplan eller gjennom områder avsatt for fritidsbebyggelse i kommuneplanenes arealdel».

Vesentlig i vurderingene opp mot villreinhensyn er om ny bu vil kunne medføre standardheving og endring av bruksformål. Det vil si om den bevares som et enkelt sove- og hvilested. Råteskadene begrunner behovet for å sette opp ei ny bu, men ikke behovet for å utvide bua.

En forflytning av bua med 20 meter har liten betydning i de overnevnte vurderingene. Sett ut fra villreinhensynet alene og i lys av det pågående arbeidet med tiltaksplaner i ulike villreinområder, mener fylkeskommunen at en plassering av bua utenfor særskilt viktige funksjonsområder og nasjonalt villreinområde kunne vært mer aktuelt.

Kulturvernfarende forhold

Nyere tids kulturminner og landskap

Mosebuene er viktige historiske spor fra tiden da utmarka var en sentral forressurs i landbruket. Tidligere var mose et tilskudd til vinterfôret for husdyr. Buene fungerte som hvile og overnattingsted for dem som dro opp på fjellet for å sanke mose. Tradisjonen går trolig like langt tilbake som den tradisjonelle seterdriften og vedvarte fram til midten av 1950-tallet. Buene kjennetegnes blant annet av sin enkle utforming med beskjeden grunnflate og gjerne torvtak. «Frisvollhuset» er et nøkternt bygg, men likevel synlige innslag i landskapet som forteller historien om en del av ressursgrunnlaget her oppe.

I saken vektlegges det at dagens bygning er i dårlig stand. Blant annet skal de laftete stokkene skiftes ut med nye laftestokker med større dimensjoner, samtidig som mest mulig de gamle materialene gjenbrukes i nybygget. Det er positivt at det legges vekt på gjenbruk av materialer. Spørsmålet er hvor mye som kan gjenbrukes når dimensjonene endres.

Den nye bua bør ha en størrelse som ikke overstiger volumet til dagens byggverk. Det oppfordres til at nybygget oppføres i laftet tømmer og med saltak tekket med torv. Det bør ikke settes inn flere eller større vinduer enn i dagens bygning. Vi er i utgangspunktet positive til gjenoppbygning og flytting, så lenge dette ikke kommer i konflikt med andre interesser.»

Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten, 01.11.23

«Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten har et begrensa budsjett. I 2023 har det vært en ekstra arbeidsinnsats i tilknytning til tiltaksplanen for villreinen i Rondane, bl.a. med deltakelse i prosjektgruppa, arbeidsverksted og interne møter. Det har medført at nemnda ikke har budsjett til å arrangere møter de to siste månedene av 2023. Miljødirektoratet er varslet om dette. Villreinnemnda vil derfor ha begrensa muligheter til høringsuttalelser i dette tidsrommet. Det er imidlertid bestemt at der nemnda tidligere har hatt lignende saker, henvises det til nemndas svar i disse sakene.

I 2017/2018 var det en tilsvarende sak i Grimsdalen landskapsvernområde. Villreinnemnda frarådte at dispensasjon ble innvilget. Nasjonalparkstyret for Rondane-Dovre fulgte tilrådingen, og dispensasjon ble ikke innvilget under henvisning til at en fullstendig gjenoppbygging var å regne som et nybygg, og at vilkårene for å tillate dette ikke var tilstede (deres ref. 2017/1950-10). Også i denne saken viste søker opprinnelig til at det ikke var mulig å restaurere bua. Seinere ble likevel bua restaurert. Nasjonalparkstyret tillot også oppføring av uthus med utedo/vedlager.

Vedlagt er nemnds uttale til søknaden ved første gangs behandling (søknad om full gjenoppbygging)»

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for verneområdene til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77.

Verneformål – forskrift

Dovre nasjonalpark

§ 2 Formål

Hovedformålet med opprettelsen av Dovre nasjonalpark er å:

- ta vare på et stort, sammenhengende og i det vesentlige urørt fjellområde,
- ta vare på et høyfjellsøkosystem med et egenartet og variert biologisk mangfold,
- ta vare på sentrale leveområder til villreinstammen i Rondane,
- bevare landskapsformer og særpregede geologiske forekomster,
- ta vare på verdifulle kulturminner.

Allmennheten skal fortsatt ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

§ 3 Vernebestemmelser

1. Landskapet

1.1. Området er vernet mot inngrep av enhver art, herunder oppføring av bygninger, tilbygg, gjerder, anlegg og faste og midlertidige innretninger, vegbygging, bergverksdrift, vassdragsregulering, graving og påfylling av masse, sprenging og boring, uttak og fjerning av stein, mineraler eller fossiler, drenering og annen form for tørrlegging, nydyrking, nyplanting, bakkeplanering, framføring av luft- og jordledninger, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, merking av stier og løyper, plassering av campingvogner og bobiler o.l. Kulturminner skal beskyttes mot skade. Opplistingen er ikke uttømmende.

1.2. Bestemmelsene i 1.1 er ikke til hinder for:

a. Vedlikehold av eksisterende bygninger, veier og andre innretninger. Vedlikehold av bygninger skal skje i samsvar med tradisjonell byggeskikk. Vedlikehold omfatter ikke ombygginger eller utvidelser av bygninger.

(...)

1.3. Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a. Gjenoppføring av bygninger som går tapt ved brann eller naturskade.
- b. Ombygging og utvidelse av bygninger.

(...)

4. Kulturminner

4.1. Kulturminner skal beskyttes mot skade og ødeleggelse. Løse kulturminner kan ikke flyttes eller fjernes.

4.2. Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til restaurering, istandsetting og skjøtsel av kulturminner.

Forvaltningsplan

(understrekinger er gjort av saksbehandler)

s. 19

Bygningsmiljøer med særlig stor verneverdi er:

- Luseby ved Furusjøen
- Steinhusmiljøet ved Kampen med Ruphuset og Peer Gynt hytta
- Alle setermiljøene i Grimsdalen som ligger innenfor nasjonalt verdifullt kulturlandskap
- Måsåbuer generelt
- Spredtliggende steinbuer
- Turisthyttene Dørålseter, Bjørnhollia og Grimsdalshytta
- Fagervoll

s. 39

Oppland Fylkeskommune har gitt innspill om forvaltning av kulturminner i Rondaneområdet til forvaltningsplanen i Rapport om kulturminner, sårbarhet og forvaltning av kulturminner i Rondane og Dovreområdet (Oppland fylkeskommune, 2006). I rapporten legger de blant annet vekt på bygningsmiljøer med særlig stor verneverdi i området.

Bygningsmiljøer med særlig stor verneverdi er:

- Luseby ved Furusjøen
- Steinhusmiljøet ved Kampen, Ruphuset og Per Gynt hytta
- Spredtliggende steinbuer
- Opprinnelige måsåbuer
- Turisthyttene; Dørålseter og Bjørnhollia (utenfor verneområdene), samt Grimsdalshytta
- Fagervoll
- Alle setermiljøene i Grimsdalen (Nasjonalt verdifullt kulturlandskap)

s. 41

- Behovsvurderinger for tilbygg og nybygg vil være strengere i nasjonalparkene enn i landskapsvernområdene. Forvaltningsmyndigheten vil be fagkompetanse i kommune og/eller fylkesmannen om en vurdering av landbruksmessige behov for utvidelser og nybygg.
- Behov tilknyttet fritidsbruk vil vurderes strengere enn behov tilknyttet landbruk. Utover estetiske og kulturhistoriske hensyn vil tiltak knyttet til fritidsboliger bli vurdert ut fra den effekt det kan ha på ferdselen inn i områder som er viktige for villrein. Denne vurderingen vil ses i lys av den praksis som råder etter PBL for alle byggesaker innenfor og inntil villreinens leveområde, slik det avgrenses i fylkesdelplanen for Rondane.

- Følg tradisjonen hvis det er behov for mer areal. Vurder om annet eksisterende hus som er ute av bruk kan gis ny funksjon framfor å oppføre nytt hus. Utbedring av eksisterende hus skal prioriteres dersom dette er teknisk mulig.
- Ved vedlikehold / restaurering / ombygging / rekonstruksjon av bygninger med kulturhistorisk verdi bør det brukes opprinnelige materialer og håndverksteknikker. Det skal ikke brukes trykkimpregnert virke. Hovedprinsipp må være å skifte ut minst mulig, dvs. maksimal gjenbruk av materialer. Kun utskifting der det er nødvendig for å utbedre/stabilisere skader.
- I tillegg til å følge retningslinjene i dette kapitlet vil forvaltningsmyndighetene samrå seg med kulturvernmyndighetene når det gjelder plassering og utforming i forbindelse med alle byggesaker som krever dispensasjon etter verneforskriften.

Fylkesmannen i Oppland har gitt ut veilederen «Seterbygningene – verdier og utfordringer» (Raddum 2007) som blant annet gir råd om hvordan vedlikehold av og tilbygg på seterhus kan skje med utgangspunkt i tradisjonell byggeskikk, og med spesielt fokus på Grimsdalen. Det kan ved byggetillatelse stilles vilkår om mer detaljert utforming, i tråd med råd/retningslinjer i veilederen.

s. 42

Verneforskriftene tillater vedlikehold i samsvar med tradisjonell byggeskikk. Dette omfatter vanlig vedlikehold som reparasjon av tak, vinduer, fundamenteringer og ytterkledning og som er tillatt etter plan- og bygningsloven. For vedlikeholdsarbeid skal eksteriøret ikke endres og reparasjoner er å foretrekke fremfor hele utskiftninger der dette er mulig. Fasadeendringer, ny pipe og utvendig standardhevinger er eksempler på tiltak som ikke går inn under vanlig vedlikehold og som dermed er søknadspliktig.

Restaurering, dvs. tilbakeføring til opprinnelig, dokumentert utførelse av eksisterende bygg og anlegg, bør tillates om ikke hensyn til verneverdier eller kulturfaglige hensyn sier noe annet. Forvaltningsmyndighetene bør være positive til slik restaurering som tar sikte på å tilbakeføre seteranlegg til opprinnelig tilstand. Restaureringen omfatter kun tiltak knyttet til eksisterende bygninger, ikke gjenreising på gamle tufter.

En bygning kan ha forfalt slik at en er i tvil om vedlikeholdsarbeidet i praksis vil tilsvare og reise et nytt bygg fra grunnen av. For å definere hva som er vedlikehold vil forvaltningsmyndigheten legge til grunn en helhetsvurdering, der takets tilstand tillegges betydelig vekt. Dersom bygningen har et tak som er noenlunde i intakt stand, bør vedlikeholdet kunne falle inn under punkt 1.2 i forskriftene, og arbeidet kan derfor foretas uten tillatelse. Utskifting av et bærende element av samme dimensjon og kvalitet ansees som vedlikehold. Dersom taket har falt ned som følge av dårlig vedlikehold, er reparasjonen å anse som en vesentlig endring, og restaurering av bygningen på samme sted vil betraktes som nybygg. I slike tilfeller må saken behandles som en ordinær byggesak og må forelegges både kommunen og forvaltningsmyndighet for verneområdet.

s. 45

Nye bygninger

Søknader om nybygg vil bli vurdert strengt og må behandles som en dispensasjon etter § 4, med unntak av de formål som nevnes spesielt nedenfor. Det vil kun være aktuelt med nybygg i form av små uthus for eksempel for å dekke behovet for utedo, vedskjul eller lignende. Nybygg vil i slike tilfeller kun være aktuelt der dette ansees som mer gunstig av hensyn til landskapet eller bygningsmiljøet, enn utvidelse av eksisterende hytte/bu/støls hus. Det vil ikke være tillatt å føre opp fritidsbolig, eller hytter for utleie.

s. 57

Karakteristisk er de mange steinbuene og måsåbuene. Steinbuene har vært brukt til overnatting under jakta og måsåbuene var overnattingsplass under sanking av lav på fjellet. Laven ble sanket i løpet av sommeren og høsten, men ble først fraktet til bygds om vinteren da annet for var brukt opp. Det har vært starrslått og måsåtak over store areal, noe som fortsatt preger det åpne landskapet.

s. 58

Nyere tids kulturminner fra tida etter reformasjonen er ikke, med unntak av de vedtaksfredete kulturminnene (f eks bygninger fra før 1650) eller områder regulert til spesialområde bevaring etter plan- og bygningsloven, underlagt noe formelt vern. Kulturminner fra nyere tid kan likevel ofte være svært verdifulle og en viktig del av området historie. Ved ulike tiltak bør en derfor søke å ivareta disse så langt det er mulig. Saker som kan medføre inngrep i kulturminner skal forvaltningsmyndigheten drøfte med kulturvernmyndighetene som en del av saksutredningen. Et eksempel på dette er restaurering av steinbuer og måsåbuer. Det skal tas hensyn til tilrådingene innenfor rammene av verneforskriftene og øvrig lovverk.

Naturmangfoldloven

§ 48

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

Saken må i tillegg til vurdering etter verneforskrift og forvaltningsplan også vurderes etter naturmangfoldlovens § 7 om miljørettslige prinsipper i

- § 8 kunnskapsgrunnlag,
- § 9 føre-var prinsippet,
- § 10 samlet belastning på økosystemet,
- § 11 kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver samt
- § 12 miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Presedens

I brev fra Miljødirektoratet, datert 02.03.15 heter det bl.a.:

Presedensvurderingen bør være så konkret som mulig. Presedensfaren skal være reell og ikke hypotetisk. En konkret presedensvurdering vil bidra til likebehandling og ivareta hensynet til rimelighet. Dette vil øke forståelsen for verneforvaltningen.

Vurderingen av presedensvirkninger knytter seg for det første til sannsynligheten for at lignende tiltak vil fremmes i fremtiden

Vurdering

Vurdering - oppføring av ny bygning

Det framgår av søknaden fra tiltakshaverne, og vedlagte bilder, at forfallet til måsåbua har kommet så langt at det ikke lenger tilrådelig med vedlikehold/restaurering. Det søkes derfor om å føre opp et nytt bygg til erstatning for det som står i dag. Siden det søkes om å flytte bua til en ny plassering, 20 m fra der den står i dag, vil tiltaket uansett måtte behandles som en søknad om oppføring av et nytt bygg.

Verneforskriften § 3, pkt. 1.1 har et forbud mot oppføring av bygninger. Søknaden må derfor behandles etter naturmangfoldloven § 48. Vilkåret for å vurdere om det kan gis dispensasjon er at tiltaket:

- ikke strider mot verneformålet
- ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig.

Nasjonalparkforvalteren vurderer tiltaket til å være i strid med verneformålet og vesentlige påvirke verneverdiene når det gjelder å:

- ta vare på sentrale leveområder for villreinstammen i Rondane
- ta vare på verdifulle kulturminner.

Leveområde for villrein

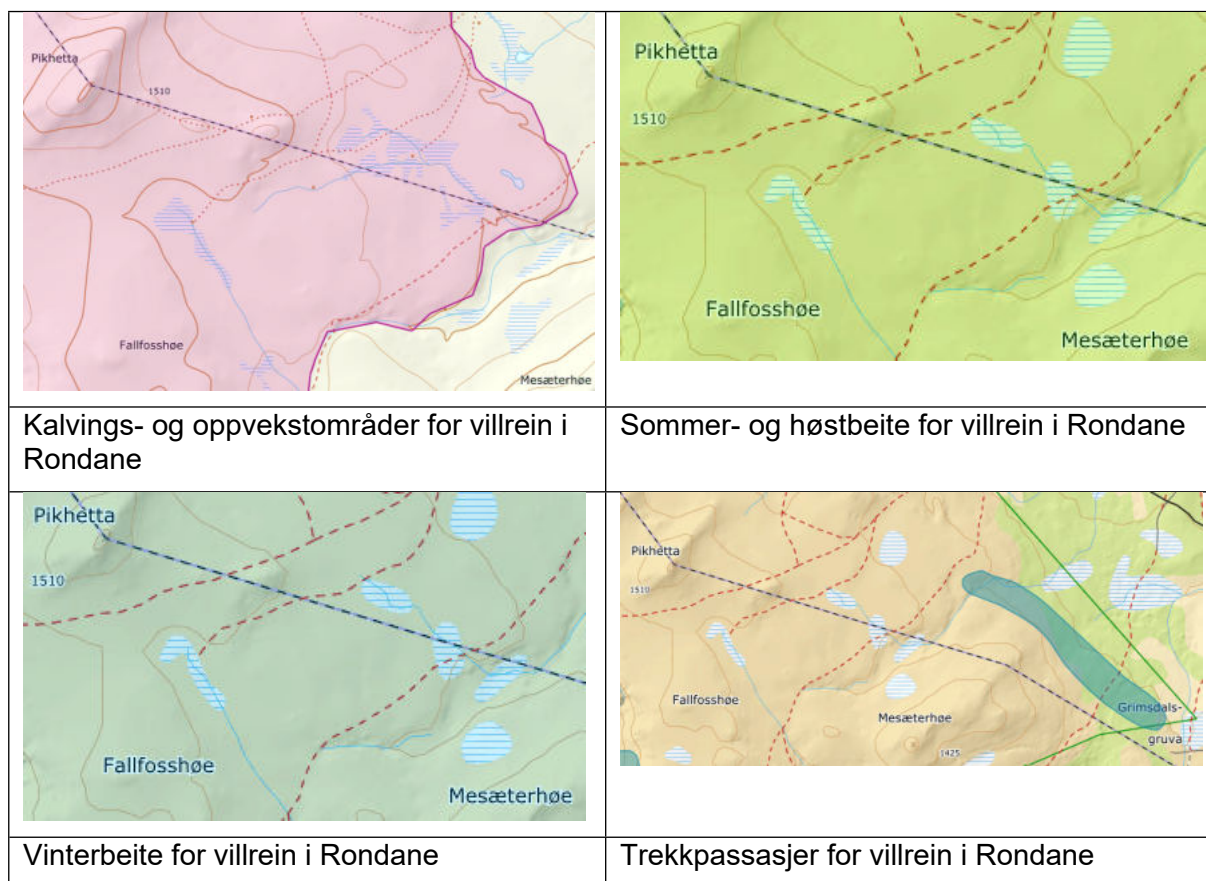
Det er ikke lenger brukt å ta måså i fjellet til bruk som fôr på gardene i bygda. Måsåbua kan derfor ikke sies å ha betydning for landbruksdrifta på garden. Et nybygg må forventes å få en mer fritidsmessig bruk, som legger til rette for økt ferdsel i området.

Kunnskapsgrunnlaget om verneverdiene i dette området er godt. Når det gjelder villrein foreligger

- NINA Rapport 1013, Sluttrapport fra GPS-merkeprosjektet 2009-2014 og
- NINA Rapport 339 fra 2008 som oppsummerer kunnskapsstatus og leveområde, samt tilhørende kart utarbeidet i forbindelse med arbeid med regional plan for villreinen i Rondane og Sørnkletten.
- NINA Rapport 551 utreder konflikten mellom villrein og menneskelig ferdsel i området
- NINA Rapport 2126 Klassifisering av de ti nasjonale villreinområdene etter kvalitetsnorm for villrein. Første klassifisering – 2022.

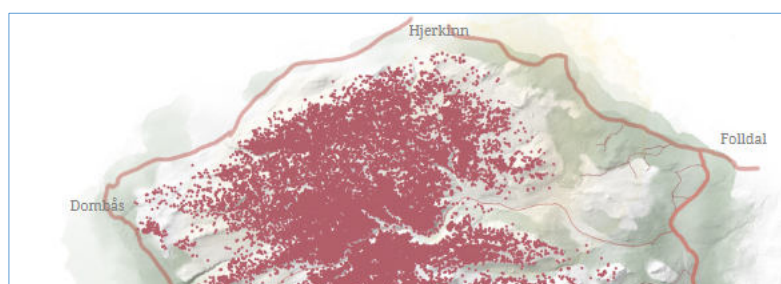
(jf. naturmangfoldloven § 8)

I figur 11 er det vist ulike kartutsnitt med funksjonsområder for villrein i den aktuelle delen av Dovre nasjonalpark.

Figur 11. Funksjonsområder for villrein i Rondane - Norsk villreinsenter kartfortelling - delnorm 3 ([delnormtrerdane](#) | [Villrein](#))

I perioden 2009 – 2018 ble det gjort forsøk med GPS-merking av simler i Rondane nord villreinområde. Et kartplott fra forsøket, som viser de GPS-merkede simlenes arealbruk i perioden, er vist figur 12.

Figur 12. Kartplott fra forsøk med GPS-merkede simler – Norsk villreinsenter kartfortelling ([Home \(villrein.no\)](#))

Figur 11 og 12 viser at Frisvollhuset ligger midt i viktige leve- og funksjonsområder for villrein. Et nybygg vil her må en forvente vil gi økt standard på huset. og dermed også økt bruk med tilhørende ferdsel.

I forbindelse med arbeidet med forvaltningsplanen er det i 2022 gjort et oppdatert søk på bygninger i verneområden i Rondane. For bygningstype 172 fant vi følgende tall:

Verneområde	Antall, bygningstype 172
Dovre nasjonalpark	19
Alle	88

Det er en dokumentert og konkret fare for at en tillatelse i gjeldende sak vil skape presedens for et stort antall lignende saker i verneområdene forvaltet av Rondane-Dovre nasjonalparkstyret. Dette vil kunne gi en økt samlet belastning på økosystemet, og vesentlig påvirke verneverdiene. Nasjonalparkforvalteren legger også til grunn at forholdene det er vist til her, gir at tiltaket er i strid med verneformålet for Dovre nasjonalpark.

Kulturminner

Av forvaltningsplanen (2009), og innspill gitt av Oppland fylkeskommune til forvaltningsplanen går det fram at «*måsåbuer generelt*» / «*måsåbuer opprinnelige*» har verdi som kulturminner. Videre er det gitt i verneforskriften § 3. pkt. 4.1 at kulturminner er beskyttet mot skade og ødeleggelse.

Nasjonalparkforvalteren sin vurdering er at riving av Frisvollhuset, også ut fra kulturminnehensyn, vil være i strid med verneformålet og vesentlig vil påvirke verneverdiene.

Uttalelser

Innlandet fylkeskommune og Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten har uttalt seg til søknaden. Uttalelsene er lite entydige, og blir tatt til orientering.

Samlet vurdering

Søknaden er ikke i tråd med naturmangfoldloven § 48 om at tiltaket ikke må stride mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Vilkårene for å vurdere om det kan gis dispensasjon er derfor ikke til stede, og nasjonalparkforvalteren innstiller på at søknaden blir avslått.

Nasjonalparkforvalteren kan ta initiativet til en dialog med tiltakshaverne om vedlikehold/restaurering av Frisvollhuset, jf. verneforskriften for Dovre nasjonalpark, § 3, pkt. 4.2.

Arkivsaksnummer: 2023/13474-5

Saksbehandler: Trond Stensby

Dato: 22.11.2023

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	39/2023	01.12.2023

Sak - Rondane-Dovre nasjonalparkstyre - midler til tiltak i verneområder - driftsmidler - SNO-ressurs - 2024

Innstilling fra forvalter

- Med hjemmel i vedtektene for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, pkt. 8.2 blir tiltakene i tabell 1 og 2 godkjent som tiltaksplan for 2024.
 - Tiltaksplanen er i tråd med brev fra Miljødirektoratet (datert 13.11.23) og Miljødirektoratets «Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder, 2020-2025».
 - Tiltakene er vurdert etter miljørettsprinsippene, naturmangfoldloven § 8 – 12.
 - Sekretariatet følger opp saken på vanlig måte i Elektronisk søknadssenter og Naturoppdrag.
- Rondane-Dovre nasjonalparkstyre søker om driftsmidler som vist i tabell 3, jf. brev fra Miljødirektoratet datert 13.11.23.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Vedlegg:

- Rammer og opplegg for Statsforvalteren og verneområdestyrer - innmelding av behov for midler til tiltak i verneområder, naturrestaurering og SNO-ressurser i verneområder - 2024
- Strategi for bruk av tiltaksmidler i verneområder 2020-2025

Saksopplysninger

Vi har mottatt brev fra Miljødirektoratet, datert 13.11.23, om rammer og opplegg for Statsforvalteren og verneområdestyrer - innmelding av behov for midler til tiltak i verneområder, naturrestaurering og SNO-ressurser i verneområder – 2024. I brevet står det bl.a.:

Tiltak i verneområdene

«Elektronisk søknadssenter (ESS) skal benyttes for å melde inn behov for midler til tiltak i verneområder og naturrestaurering, finansiert over kap./post 1420.31. Frist for innmelding er 10. januar 2024. Innmeldingen skal bygge på planleggingsmøter mellom forvaltningsmyndighet for verneområdene og SNO lokalt. Prioritering av oppsynsinnsats fra SNO skal inngå i møtene, basert på behov og oppdrag som er lagt inn i [Naturopdrag](#) på forhånd.»

Videre:

«Post 1420.31 heter nå Tiltak i verneområde og naturrestaurering. For 2024 vil vi opprettholde to skjemaer i ESS for innmelding av behov for tiltak finansiert over 31-posten. Ett skjema heter Midler til tiltak i verneområder og det andre heter Midler til naturrestaurering, altså tilsvarende ordning for innmelding som før.

De miljørettslige prinsippene (§§ 8 til 12) i naturmangfoldlovens kapittel II skal legges til grunn ved myndighetsutøvelse som berører naturmangfold.»

Miljødirektoratet viser til:

«Tiltak i verneområder

Målet for bruken av midler til tiltak i verneområder er at naturtilstanden opprettholdes og bedres. Miljødirektoratet legger Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder til grunn for tildeling av midler, se vedlegg 1. (...) Alle tiltak skal kostnadsberegnes og gis unik prioritering. Alle innmeldte tiltak skal være i tråd med godkjent forvaltnings- eller skjøtselsplan, besøksstrategi eller andre relevante styringsdokumenter.»

Innmeldinger andre behov

Driftsmidler til verneområdestyrer

Verneområdestyrerne skal melde inn behov for driftsmidler over post 1420.21 i ESS.

Forvaltningsplaner og bevaringsmål

Forvaltningsplaner skal utarbeides i det nettbaserte FPNV-systemet. Behov for midler til forvaltningsplaner skal meldes inn i ESS.

Vi trenger å vite hva som er effekten av tiltak som settes inn, og det er derfor viktig med effektmåling av tiltak. Vi oppfordrer forvaltningsmyndigheten til å etablere bevaringsmål i NatStat - Naturstatus for verneområder, som er utviklet for dette formålet.

Rapportering

Rapporteringen av mer-/mindreforbruk skal skje i forbindelse med rapport pr. 31. aug. 2024, økonomirapportering pr 1. november og Endelig årsrapport (EÅR) pr. 31. des. 2024. Samtidig med

EÅR skal det i 2024 rapporteres i ESS på enkelttiltak finansiert over post 1420.31. Manglende rapportering kan få konsekvenser for senere tildelinger.

Planlagte tiltak som ikke blir realisert, rapporteres fortløpende til Miljødirektoratet, se mailadresser over. Det kan da frigjøres tiltaksmidler som kan komme andre verneområder til gode.

Miljødirektoratets «Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder, 2020-2025». Her finnes «Prioriteringer ved bruk av tiltaksmidler:

1. Tiltak som direkte bidrar til å motvirke negative påvirkningsfaktorer knyttet til trusselbildet. Ramsarområder og truede naturtyper prioriteres høyest blant disse tiltakene.
2. Løpende skjøtselstiltak.
3. Vedlikehold av eksisterende tilrettelegging.
4. Bruk av merkevaren Norges nasjonalparker i verneområder med høyt besøkstrykk.
5. Bruk av merkevaren i øvrige verneområder.
6. Besøksforvaltningstiltak som ikke er direkte knyttet til trusselbildet (slik som fugletårn mm.)»

Planleggingsmøte med Statens naturoppsyn Rondane

Sekretariatet har gjennomført planleggingsmøte med States naturoppsyn Rondane, 02.11.23. Med på møtet var:

- Finn Bjormyr, Statens naturoppsyn Rondane
- Ingvild Skarsaune, sekretariatet for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre
- Trond Stensby, sekretariatet for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

I møtet, samt ved etterfølgende vurdering, var det enighet om å prioritere tiltak som vist i tabell 1.

Tabell 1. Prioriterte tiltak i verneområdene 2024.

Nr	Tiltak	Omtale	Beløp (1000 kr)
1	Grimsdalen LVO – skjøtsel	I tråd med skjøtselsplan	200
2	Frydalen LVO - skjøtsel	I tråd med skjøtselsplan	150
3	Grimsdalen LVO – Barthstien og «Barnas tursti»	Naturstiene ble etablert etter vernevedtaket i 2003. Behov for en oppgradering av tekst, bilder og illustrasjoner, samt utforming i tråd med designmanualen for Norges Nasjonalparker.	100
4	Rondane NP - informasjon - Formokampen	Naturstiene ble etablert i tråd med skjøtselsplan fra 2014. Behov for en oppgradering av tekst, bilder og illustrasjoner, samt utforming i tråd med designmanualen for Norges Nasjonalparker. Tiltaket ble igangsatt i 2023.	100
5	Supplering infotavler merkevare Norges Nasjonalparker	Gjelder bl.a. oppsetting av en hovedplakat ved Åteigen i Dovre og portalskilt ved Norsk Villreinsenter.	100
5	Dørålen LVO – tiltak langs Dørålsvegen	Gjennom fysiske tiltak vil kanalisere dagparkering til egnede plasser, også av hensyn til verneverdiene.	50
6	Rondane NP – ferdigstilling stikkrenner Rondvassbu		50

8	Grimsdalen LVO – flytting bom Grimsdalsvegen	Ved Eftansåe	25
9	Grimsdalen LVO – bom veg Grimsdalsgruva	Oppsetting av bom på vernegrensen.	25
	SUM		800

I møtet, samt ved etterfølgende vurdering, var det enighet om å prioritere oppdrag fra Statens Naturoppsyn som vist i tabell 2.

Tabell 2. Prioriterte oppdrag i verneområdene 2024 - til SNO.

Nr	Tiltak	Verneområde	Utfører
1	Informasjonstiltak etter merkevare – oppfølging av enkelte infopunkt	Rondane (alle)	Finn Bjormyr
2	Vedlikehold stier ved Rondvassbu, gjenstår noe på toppen, opp fra Rondvassbu	Rondane	Finn Bjormyr
3	Fornyng av informasjon om kulturmiljøet ved Formkampen	Rondane	Finn Bjormyr
4	Bistå ved gjennomføring av tiltak i verneområdene	Rondane (alle)	Finn Bjormyr
5	Overvåking av ferdsel, motorferdsel og konflikter med villrein og fugleliv	Rondane (alle)	Finn Bjormyr
6	Tilsyn og vedlikehold av skilt og informasjonspunkt	Rondane (alle)	Finn Bjormyr
7	Tilsyn med byggesaker	Rondane (alle)	Finn Bjormyr
8	Ulovlighetsoppfølging	Rondane (alle)	Finn Bjormyr
9	Etablere bevaringsmål i NatStat	Grimdalen	Finn Bjormyr
10	Kontroll med bevaringsmål i NatReg	Grimdalen	Finn Bjormyr
11	Etablere bevaringsmål i NatStat	Frydalen.	Finn Bjormyr
12	Kontroll med bevaringsmål i NatReg	Frydalen.	Finn Bjormyr
13	Sjekke/bytte batteri – ferdselstiller ved Åteigen	Dovre	Finn Bjormyr
14	Sjekke/bytte batteri – ferdselstiller ved Hardbakken	Dovre	Finn Bjormyr
15	Stenging/kontroll av vegbommer	Rondane (alle)	Finn Bjormyr
16	Kontroll - Utlegging, inntaking av bru over Vesl-Ula ved Peer Gynt hytta.	Rondane	Finn Bjormyr
17	Kontroll - Stiltak Norde Tverråe, Grimsdalen LVO.	Dovre	Finn Bjormyr
18	Kontroll - Stiltak rundt Rondvassbu.	Rondane	Finn Bjormyr
19	Kontroll - Stiltak rundt Bjørnhollia.	Rondane	Finn Bjormyr
20	Kontroll - Fjerning av stimerking til Kattuglehøe, Grimsdalen IVO.	Dovre	Finn Bjormyr
21	Kontroll - Fjerning av stimerking til Fokstugu.	Dovre	Finn Bjormyr
22	Kontroll - Fjerning av T-merking Ramshytta – Eldåbu.	Rondane	Finn Bjormyr

23	Kontroll - Stikking/preparering av skiløyper	Rondane (alle)	Finn Bjormyr
24	Kontroll med parkering langs Grimsdalsvegen	Grimsdalen	Finn Bjormyr
25	Kontroll med parkering langs vegen til Spranget	Frydalen	Finn Bjormyr
26	Supplere «løveskilt»	Hemmeldalen	Thomas Holm Strømseth

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre skal også søke om tildeling av driftsmidler for 2024, jf. brev fra Miljødirektoratet datert 13.11.23. Forslag til ramme er vist i tabell 3.

Tabell 3. Forslag til søknad om **driftsmidler** for 2024.

Art	Sum
Driftsmidler Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	370.000,-
Forvaltningsplan, skjøtselsplan	150.000,-
Vedlikehold infrastruktur, informasjonsarbeid mv	80.000,-
SUM	600.000,-

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for verneområdene til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77.

I brev av 6. juni 2013 fra Miljøverndepartementet ble forvaltningsmyndigheten for Hemmeldalen naturreservat også delegert til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

Vedtakter for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre (2020)

Pkt. 8.2

Som forvaltningsmyndighet skal styret ut fra naturmangfoldloven § 33 og verneformålet i de enkelte verneforskrifter vurdere behov for og nødvendig gjennomføring av skjøtsel og tilrettelegging. Plan for skjøtsel og eventuell tilrettelegging skal, jf. §§ 35 og 36 siste ledd, inngå i en forvaltningsplan godkjent av Miljødirektoratet. Forvaltningstiltak iverksettes på et kunnskapsbasert grunnlag i samsvar med vedtatte forvaltningsplaner/skjøtselsplane

(...)

Nasjonalparkstyret skal utarbeide årlige prioriteringer av skjøtsels- og forvaltningstiltak i verneområdene i tråd med den flerårige tiltaksplanen. Styret skal etablere et nært samarbeid med Statens naturoppsyn lokalt.

Styret tildeles etter søknad til Miljødirektoratet årlig midler til skjøtsel og forvaltning til prioriterte tiltak i henhold til vedtatte forvaltningsplaner/skjøtselsplaner. Tildelingene skjer ut i fra de budsjettmessige rammer det enkelte året. Nasjonalparkstyret prioriterer bruken av de tildelte midlene. Alle tiltak skal være i tråd med godkjent forvaltnings-/tiltaksplan for verneområdene og andre relevante styringsdokumenter.

Naturmangfoldloven

Saken må også vurderes etter naturmangfoldlovens § 7 om miljørettslige prinsipper i

- § 8 kunnskapsgrunnlag,
- § 9 føre-var prinsippet,
- § 10 samlet belastning på økosystemet,
- § 11 kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver samt
- § 12 miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Vurdering

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har som oppgave bl.a. å *vurdere behov for og nødvendig gjennomføring av skjøtsel og tilrettelegging. (...) Nasjonalparkstyret skal utarbeide årlige prioriteringer av skjøtelses- og forvaltningstiltak i verneområdene(...)*

Med bakgrunn i kjente trusler for verneverdiene og behov for tiltak har sekretariatet, i samråd med lokalt SNO, utarbeidet en prioritert plan for tiltak og innsats i 2024. De foreslåtte tiltakene er i tråd med brev fra Miljødirektoratet (datert 13.11.23) og Miljødirektoratets «Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder, 2020-2025».

Nasjonalparkstyret har etablert et godt samarbeid om skjøtselstiltak med setereierne i Grimsdalen og Frydalen. Skjøtselen blir gjort i tråd med godkjente skjøtelsesplaner. Botaniske kartlegginger viser at skjøtselstiltakene bidrar til å opprettholde biologisk mangfold og sikre verneverdiene landskapsvernområdene.

Stinettet har en viktig funksjon som kanaliseringstiltak, samtidig som en må hindre utvikling av slitasje og terrengskader. Det er derfor foreslått enkelte stiltiltak.

Informasjon er viktig for å formidle kunnskap og legge til rette for hensynsfull ferdsel og bruk av verneområdene. Det er derfor foreslått informasjonstiltak på Formokampen og i Grimsdalen, samt supplering på enkelte innfallspunkter. Alt i tråd med godkjente besøksstrategier.

Det er ellers viktig at Statens Naturoppsyn sørger for et målrettet og tilstrekkelig tilsyn med bruk og ferdsel i verneområdene, samt tilstand på infopunkt og tilrettelagte område.

Nasjonalparkforvalteren innstiller på at tiltakene i tabell 1 og 2 blir godkjent som tiltaksplan for 2024.

Beløpene for søknad om driftsmidler, se tabell 3 følger opplegget for 2023. Vi må forvente stor aktivitet, bl.a. med egne opplæringsdager for styret. Det må også forventes at Miljødirektoratet kommer med en tilbakemelding på forslaget til forvaltningsplan, slik at denne prosessen kan tas opp igjen. I tillegg har vi noen faste utgifter knyttet til SoMe, nettsider og ferdselstellere.

I tabell 4 er det gjort en sammenstilling av vurdering av tiltakene etter naturmangfoldloven §§ 8 – 12.

Tabell 4. Vurdering av tiltakene etter naturmangfoldloven §§ 8 – 12.

Nr	Tiltak	Vurdering etter naturmangfoldloven § 8 - 12
1	Grimsdalen LVO – skjøtsel	Kunnskapsgrunnlaget er godt. Det foreligger oppdaterte kartlegginger av botanikk og naturtyper som dokumenterer at skjøtselen bidrar til bevaring av naturmangfoldet. <i>Miljøfaglig Utredning rapport 2020-58 Evaluering av skjøtselstiltak og overvåking av gåsefot og hvitstarr i Grimsdalen landskapsvernområde i 2020.</i>
2	Frydalen LVO - skjøtsel	Kunnskapsgrunnlaget er godt. Det foreligger oppdaterte kartlegginger av botanikk og naturtyper som dokumenterer at skjøtselen bidrar til bevaring av naturmangfoldet. <i>Miljøfaglig Utredning rapport 2022-59</i>
3	Grimsdalen LVO – Barthstien og «Barnas tursti»	Kunnskapsgrunnlaget er godt. Det blir bl.a. vist til <i>Miljøfaglig Utredning rapport 2020-58</i> om evaluering av skjøtselstiltak i Grimsdalen. Naturstien følger etablerte stifar og tidligere seterveger. Det vil ikke bli gjort vesentlige nye inngrep i landskapet som vil påvirke naturmangfoldet. Hovedmålet med tiltak er å kanalisere ferdsel bort fra sårbare områder for villrein og fugleliv.
4	Rondane NP - informasjon - Formokampen	Naturstiene ble etablert i tråd med skjøtelsplan fra 2014, og følger etablerte stifar. Det vil ikke bli gjort vesentlige nye inngrep i landskapet som vil påvirke naturmangfoldet. Hovedmålet med tiltaket er å kanalisere ferdsel bort fra sårbare områder for villrein og fugleliv.
5	Supplering infotavler merkevare Norges Nasjonalparker	Tiltakene skal gjøres på etablerte innfallsporter, og legger ikke til rette for økt samlet belastning på økosystemet.
5	Dørålen LVO – tiltak langs Dørålsvegen	Gjennom fysiske tiltak vil en kanalisere dagparkering til egnede plasser, for å kanalisere ferdsel bort fra sårbare deler av villreinsens leveområder.
6	Rondane NP – ferdigstilling stikkrenner Rondvassbu	Tiltaket skjer på etablerte stifar, for å forebygge terrengskader og erosjon. Tiltaket legger ikke til rette for økt samlet belastning på økosystemet
8	Grimsdalen LVO – flytting bom Grimsdalsvegen	Tiltaket vil bidra til å hindre ulovlig motorferdsel i den tiden Grimsdalsvegen er stengt, jf. verneforskriften for Grimsdalen LVO. Tiltaket bidrar til å skjerme villreinen for forstyrrelse.
9	Grimsdalen LVO – bom veg Grimsdalsgruva	Tiltaket vil bidra til å hindre ulovlig motorferdsel på et vegfar der dette ikke tillatt, jf. verneforskriften for Grimsdalen LVO. Tiltaket bidrar til å skjerme villreinen for forstyrrelse.

«MottakerNavn»e
Alle verneområdestyrer

Trondheim, 13.11.2023

Deres ref.:
«Ref»

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2023/8969

Saksbehandler:
Vibeke Husby

Rammer og opplegg for Statsforvalteren og verneområdestyrer - innmelding av behov for midler til tiltak i verneområder, naturrestaurering og SNO-ressurser i verneområder - 2024

Elektronisk søknadssenter (ESS) skal benyttes for å melde inn behov for midler til tiltak i verneområder og naturrestaurering, finansiert over kap./post 1420.31. Frist for innmelding er 10. januar 2024. Innmeldingen skal bygge på planleggingsmøter mellom forvaltningsmyndighet for verneområdene og SNO lokalt. Prioritering av oppsynsinnsett fra SNO skal inngå i møtene, basert på behov og oppdrag som er lagt inn i [Naturopdrag](#) på forhånd. Kommuner med delegert forvaltningsmyndighet skal inviteres til planleggingsmøtene hos Statsforvalteren.

1. Post 1420.31 – Tiltak i verneområder og naturrestaurering

Post 1420.31 heter nå *Tiltak i verneområde og naturrestaurering*. For 2024 vil vi opprettholde to skjemaer i ESS for innmelding av behov for tiltak finansiert over 31-posten. Ett skjema heter *Midler til tiltak i verneområder* og det andre heter *Midler til naturrestaurering*, altså tilsvarende ordning for innmelding som før.

De miljørettslige prinsippene (§§ 8 til 12) i naturmangfoldlovens kapittel II skal legges til grunn ved myndighetsutøvelse som berører naturmangfold. For at det skal komme frem tydeligere hvilke vurderinger som er gjort forut for søknader om midler til tiltak, ber vi nå om at forvaltningsmyndighet synliggjør vurderingene av miljørettsprinsippene ved innmelding av behov for midler til tiltak som kan berøre naturmangfold. Når en beslutning har utelukkende positiv effekt for naturmangfold, er det ikke nødvendig å bruke prinsippene. Vi ber om at det gis en kort oppsummering av vurderingen i merknadsfeltet ved utfylling av skjema i elektronisk søknadssenter og at eventuell utfyllende beskrivelse av vurderingene legges ved som vedlegg til tiltaket. Vurderingen etter prinsippene skal være forholdsmessig til tiltakets omfang og påvirkning på naturmangfoldet. I henhold til KLD sin veileder om naturmangfoldloven kapittel II, er det ikke nødvendig å henvise til hvert enkelt prinsipp, men vi ønsker at det kommer frem hvilke vurderinger

som er gjort. Veilederen ligger på regjeringens nettsider [her](#) og Miljødirektoratets veiledning om miljørettsprinsippene finnes [her](#).

Naturrestaurering

Posten kan benyttes til å restaurere forringet natur i terrestriske økosystemer som våtmark, skog, fjell, kulturlandskap og åpent lavland. Vi er inne i FNs tiår for naturrestaurering (2021-2030). Restaurering er nødvendig for å stoppe tapet av naturmangfold og under dette virkninger av klimaendringene. Midlene skal benyttes til å gjennomføre restaureringstiltak, blant annet med grunnlag i *Plan for restaurering av våtmark i Norge (2021-2025)*. Statsforvalteren i Oslo og Viken og Statsforvalteren i Innlandet kan bistå med faglige råd knyttet til restaurering av myr. Det kan meldes inn behov for midler til styrket kapasitet på naturrestaurering hos Statsforvalterne fra kap. 1420.21. Vi gjør oppmerksom på at midlene til å styrke kapasiteten er begrenset.

Restaurering i de truede naturtypene sanddynemark, sørlig etablert sanddynemark og åpen grunnlendt kalkmark i boreonemoral sone prioriteres høyt, men det kan også meldes inn behov for midler til restaurering i andre terrestriske naturtyper, så lenge det legges ved en prosjektbeskrivelse av tiltakene. Behov for midler til hogst av fremmede treslag i verneområder meldes også inn i skjemaet for *Naturrestaurering* i ESS. Statsforvalteren i Vestland kan bistå med faglige råd knyttet til slik hogst.

Midlene kan benyttes til naturrestaurering både innenfor og utenfor verneområder. Kap./post 1420.31 er ikke en tilskuddspost og kan ikke benyttes til tilskudd. Det er kun Statsforvalteren og verneområdestyrene som har adgang til å melde inn behov for midler på denne posten. Alle tiltak skal kostnadsberegnes og gis unik prioritering i skjemaet.

Til orientering, i forslaget til statsbudsjett for 2024, er det foreslått en ny tilskuddsordning for naturrestaurering (post 1420.80 – *Tilskot til tiltak for å ta vare på natur*). Det er satt av 10 mill. kroner til formålet. Kommuner, organisasjoner og private kan søke om midler til tiltak. Tilskudd til restaurering vil bli prioritert til tiltak i kommuner som har vedtatt kommunedelplan for naturmangfold. Tilskudd kan også gis til private aktører, så lenge det blir inngått langsiktige avtaler for bevaring av arealene. Miljødirektoratet vil i samarbeid med KLD utarbeide en forskrift for tilskuddsordningen, og ordningen vil etter planen være klar våren 2024, med søknadsfrist før sommeren.

Tiltak i verneområder

Målet for bruken av midler til tiltak i verneområder er at naturtilstanden opprettholdes og bedres. Miljødirektoratet legger *Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder* til grunn for tildeling av midler, se vedlegg 1. Prioriteringene i strategien skal også følges ved innmelding av tiltak. Det kan meldes inn behov for tiltak i alle typer av verneområder, inkl. marine verneområder og andre verneområder i sjø.

Alle tiltak skal kostnadsberegnes og gis unik prioritering. Alle innmeldte tiltak skal være i tråd med godkjent forvaltnings- eller skjøtselsplan, besøksstrategi eller andre relevante styringsdokumenter.

Tiltaksplaner i FPNV (forvaltningsplan på nett) er koblet til søknadskjema i ESS. Disse tiltaksplanene åpnes i ESS, og FPNV-tiltak velges direkte inn i søknadsskjemaet.

Det kan tildeles midler til kartlegginger og andre nødvendige utredninger som er direkte knyttet til tiltak.

Statsforvalteren har ansvar for å kontakte kommuner med delegert forvaltningsmyndighet for mindre verneområder for å registrere behov for tiltaksmidler. Innmeldte behov skal samordnes og prioriteres av Statsforvalteren i dialog med kommunene og inngå i den samlede prioriterte innmeldingen.

Pågående skjøtselstiltak

Statsforvalteren kan for 2024 søke om en ramme på inntil kr. 500 000 per fylke for pågående skjøtselstiltak (ved senere endringer i fylkesinndeling tar vi forbehold om endret fordeling). Dersom behovet skulle overstige tildelt ramme, må overskytende tiltak spesifiseres som egne tiltak i ESS. Tiltak der SNO er økonomisk ansvarlig, meldes inn som enkelttiltak i ESS, og ikke som del av en ramme.

Fremmede arter

For bekjempelse av mink, rynkerose og stillehavsøsters er det utarbeidet handlingsplaner (DN-rapport 5-2011, DN-rapport 2013-1 og Rapport M-588, 2016). Prioriteringer gitt i handlingsplanene skal følges ved innmelding av behov for midler til slike tiltak, og metodene som er gjengitt i planene skal benyttes.

Ved minkbekjempelse kan fellingsinstruksen kun tas i bruk av tjenesteytere som har kontrakt med SNO.

Informasjonstiltak

Alle informasjonstiltak som iverksettes skal være i henhold til [merkevaren Norges nasjonalparker](#) og være forankret i en besøksstrategi. For verneområder forvaltet av verneområdestyrer og for verneområder med status som Ramsarområde, skal besøksstrategier sendes til Miljødirektoratet for faglig godkjenning. Alle henvendelser knyttet til informasjonstiltak rettes til merkevare@miljodir.no.

Områder som har eller tåler mye besøk, områder som har særlig sårbare naturverdier (med behov for kanalisering av ferdsel), samt bynære områder skal prioriteres ved utarbeidelse av besøksstrategier.

Behov for midler til informasjonstiltak i prioriterte områder meldes inn via ESS. Statsforvalteren må samordne og gjøre en prioritering av forslag om informasjonstiltak fra kommuner med delegert forvaltningsmyndighet.

Statsforvalteren kan for 2024 melde inn behov for en ramme på inntil kr. 500 000 per fylke til informasjonstiltak. (ved senere endringer i fylkesinndeling tar vi forbehold om endret fordeling). Dersom Statsforvalterens behov skulle overstige tildelt ramme, må overskytende tiltak spesifiseres

som egne tiltak i ESS. Informasjonstiltak som SNO skal være økonomisk ansvarlig for, meldes inn som enkelttiltak i ESS.

Verneskilt og skiltstenger

Totalt behov for antall verneskilt, underskilt og skiltstenger meldes inn sammen med de andre tiltakene i ESS. Det skal benyttes en egen linje for skilt og en annen for stenger, og respektive antall og type skilt/stenger oppgis i merknadsfeltet.

Retningslinjene for bruk av verneskilt finner du her:

https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/alle-tema/verneomrader/retningslinjer-for-bruk-av-verneskilt_mdir_mai_2021.pdf

Verneskilt, underskilt og skiltstenger til verneskiltene kan bestilles via en felles bestillingsløsning fra vår leverandør Reklameservice AS: <https://miljodir.reklameservice.no/>. Bestillingsløsningen krever innlogging, og passordet er *miljodirektoratet*.

2. Innmeldinger av andre behov

Driftsmidler til verneområdestyrer

Verneområdestyrene skal melde inn behov for driftsmidler over post 1420.21 i ESS. Nærmere informasjon om hva det kan søkes om finnes i veiledningen til søknadsskjemaet i ESS under "Bestillingsdialog", "Behovsinnmelding statsforvalteren". Midler til driftsoppgaver i verneområdene kan ikke dekkes over post 1420.31, men kan omsøkes under post 1420.21.

Forvaltningsplaner og bevaringsmål

Forvaltningsplaner skal utarbeides i det nettbaserte FPNV-systemet. Behov for midler til forvaltningsplaner skal meldes inn i ESS, i skjemaet *Behovsinnmelding statsforvalteren*.

Vi trenger å vite hva som er effekten av tiltak som settes inn, og det er derfor viktig med effektmåling av tiltak. Vi oppfordrer forvaltningsmyndigheten til å etablere bevaringsmål i NatStat - Naturstatus for verneområder, som er utviklet for dette formålet. Se informasjonsskriv for fremgangsmåte og nærmere detaljer her: [Etablere bevaringsmål i NatStat \(fm-nett.no\)](#)

Ferdselstellere

Tellerne vi bruker i dag fra Eco-Counter fases etter hvert ut etter 2024. I den forbindelse vil det i 2024 komme nye retningslinjer fra oss om bruk og organisering av ferdselstellere i verneområder. For det kommende året skal det imidlertid meldes inn behov for tellere som før via ESS, og forvaltningsmyndighetene skal ikke kjøpe inn tellere selv.

Behov for Miljødirektoratets elektroniske ferdselstellere meldes inn i ESS. Det skal meldes inn både behov for å kunne beholde tellere som allerede er i bruk og behov for nye tellere. I kostnadsfeltet

skrives kr. 1. Behovet må begrunnes, da det erfaringsvis er stor etterspørsel etter tellere. SNO skal bistå ved å sette ut tellere og rapportere inn koordinater og stedsnavn, i tillegg til å ajourføre databasen. Behov for personalressurser i felt for oppsetting og drift, meldes inn i Naturoppdrag.

Marint søppel

Det fins en egen tilskuddspost (*Tilskudd til tiltak mot marin forurensning*). Statsforvalteren vil her kunne oppfordre frivillige og ideelle organisasjoner og stiftelser, private bedrifter, selvstendige kommunale og interkommunale selskaper og samarbeidsorganer til å søke for å få til et samarbeid om rydding innenfor de kystnære verneområdene. Minstesummen det kan søkes om over denne ordningen er kr. 300.000. Behov for midler til mindre tiltak knyttet til rydding av marint søppel i verneområder kan meldes inn i ESS, *Tiltak i verneområder*.

3. Planlegging av verneområdearbeidet

Det er viktig å sikre god dialog og forutsigbarhet i verneområdearbeidet med hensyn til prioritering av oppsynsinnsetning, gjennomføring av tiltak og overvåking (bevaringsmål) som SNO skal ha ansvar for å utføre selv eller gjennom tjenestekjøp. Dette sikres gjennom planleggingsmøtene som omhandler verneområdearbeidet, og aktiv bruk av Naturoppdrag gjennom året. Det er en klar forventning om at både forvaltningsmyndighet og oppsyn bruker Naturoppdrag, både ved planlegging og gjennomføring av tiltak i verneområdene.

På planleggingsmøte 1 i november/desember, skal SNO rapportere fra årets arbeid, og utfordringer og behov for kommende år skal diskuteres. SNO er selv ansvarlig for å planlegge, prioritere og å være økonomisk ansvarlig ved gjennomføring av tilsyns- og kontrolloppgaver. Det er allikevel viktig at forvaltningsmyndigheten drøfter tilsynsbehov med SNO og kommer med innspill til prioriteringer av tilsynsvirksomheten for kommende år.

Forvaltningsmyndigheten kan i tillegg ha behov for å få utført feltoppgaver som registreringsarbeid, bevaringsmål eller tiltak i verneområder (restaurerings-, skjøtsels- eller tilretteleggingstiltak). Naturoppdrag skal brukes til denne dialogen. *Dette betyr at "Skjemaet for innspill om ønsker til SNO-ressurs" fra og med i år ikke skal benyttes.*

Forvaltningsmyndigheten, SNO og tjenesteytere skal gjennom året fortløpende legge inn behov og observasjoner, samt rapportere på det som blir gjennomført i felt. Forvaltningsmyndigheten kan ut fra dette vurdere hva som trengs av tiltak og avklaringsbehov, og evt. generere oppdrag på dette. Hvorvidt SNO skal være utfører av oppdraget, drøftes på planleggingsmøte 1, og behov for SNO-ressurs legges deretter inn som utfører i Naturoppdrag. SNO vil i etterkant gjøre en vurdering av innspillene i forhold til kompetanse og kapasitet, og de siste avklaringene knyttet til utfører gjøres senest på planleggingsmøte 2.

Forslag til tiltak for kommende år fra forvaltningsmyndighet, bør legges inn fortløpende i Naturoppdrag og senest en uke før planleggingsmøte 1, slik at begge parter kan forberede seg best mulig til møtet. For flere fylker gjøres dette på såkalte null-/formøter mellom saksbehandler hos forvaltningsmyndigheten og SNO, hvor man går mer detaljert gjennom tiltakene. Dette gjelder også tiltak knyttet til Plan for restaurering av våtmark i Norge (2021-2025) og eventuelle andre oppgaver knyttet til restaurering av natur.

For tilsynsoppdrag i verneområder forvaltet av Statsforvalteren, har de fleste embeter tidligere brukt «Skjema tilsynsbehov i verneområdene». I Planleggingsmøte 1 bør det diskuteres om dette skjemaet fortsatt er formålstjenlig som oversikt over tilsynshyppighet, eller om Naturoppdrag er bedre egnet.

Oppgaver knyttet til registrering og skjøtsel av kulturminner må avklares med regional kulturminnemyndighet før de meldes inn til SNO-lokalt. Dette er for å kunne vurdere muligheten for å samkjøre tiltak.

4. Elektronisk søknadssenter (ESS)

Elektronisk søknadssenter (ESS) vil være klart for innmeldinger i skjemaene *Midler til tiltak i verneområder* og *Midler til naturrestaurering* fra og med 20. november 2023.

Behov for tiltaksmidler skal meldes inn med netto beløp, det vil si uten merverdiavgift. Den regnskapsmessige håndteringen ved bokføring av merverdiavgift, omtales i Rundskriv R-116 fra Finansdepartementet.

Tiltaksmidlene vil bli tildelt i hovedtildelingen i februar 2024. Dersom det skulle bli behov for supplerende tildelinger senere på året, meldes behov inn på e-post, se adresser under.

Det må være klart hvem som skal være økonomisk ansvarlig for de ulike tiltakene når de legges inn i ESS. Dette lar seg ikke lett endre etter at midlene er tildelt.

Dersom klimatiske forhold, som for eksempel frossen mark, gjør at enkelttiltak bør realiseres før midler formelt blir tildelt, må tiltaket forhåndsklareres med Miljødirektoratet, ved:

- Vibeke Husby vibeke.husby@miljodir.no for verneområder forvaltet av Statsforvalteren og av kommuner med delegert forvaltningsmyndighet
- Ingrid Moe Dahl ingrid.moe.dahl@miljodir.no for verneområder forvaltet av verneområdestyrer.

Forhåndsklareringen forutsetter at tiltaket er høyt prioritert i bestillingen. De aktuelle tiltakene legges både inn i ESS med merknad om forhåndsklarering og formidles i egen e-post.

Frist for forvaltningsmyndigheten for å melde inn behov for midler i ESS og behov for SNO som utfører i Naturoppdrag er **10. januar 2024**.

Elektronisk søknadssenter <https://soknadssenter.miljodirektoratet.no/>

5. Rapportering

Rapporteringen av mer-/mindreforbruk skal skje i forbindelse med rapport pr. 31. aug. 2024, økonomirapportering pr. 1. november og Endelig årsrapport (EÅR) pr. 31. des. 2024. Samtidig med

EÅR skal det i 2024 rapporteres i ESS på enkelttiltak finansiert over post 1420.31. Manglende rapportering kan få konsekvenser for senere tildelinger.

Planlagte tiltak som ikke blir realisert, rapporteres fortløpende til Miljødirektoratet, se mailadresser over. Det kan da frigjøres tiltaksmidler som kan komme andre verneområder til gode.

Hilsen

Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Ivar Myklebust

Morten Kjørstad

avdelingsdirektør
Land- og friluftslivavdelingen

avdelingsdirektør
Statens naturoppsyn

Vedlegg:

Strategi for bruk av tiltaksmidler 2020-2025

Kopi til: Kommuner med delegert forvaltningsmyndighet for verneområder

Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder, 2020-2025

Innledning

Regjeringen vil bevare et representativt utvalg av norsk natur for kommende generasjoner, og en god forvaltning av verneområder er viktig for å kunne nå dette målet. Regjeringen ferdigstilte i 2019 Handlingsplan for styrket forvaltning av verneområdene, og ett av tiltakene i planen er å oppdatere strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder innen 2021. Ifølge tildelingsbrevet til Miljødirektoratet for 2019 skal "Styrket ivaretagelse av verneverdiene i verneområdene og oppfølging av handlingsplan for styrket forvaltning av verneområdene" prioriteres. Tiltaksmidlene fordeles på bakgrunn av dagens trusselbilde og har som formål å ivareta, samt forbedre tilstanden i verneområdene. Midlene prioriteres derfor til tiltak som virker avbøtende på negative påvirkningsfaktorer der verneverdiene er truet.

Klimaendringene kan forventes å gi økt stress for mange av artene og naturtypene i verneområdene og kan gi endringer i sammensetningen av arter. For å minimere de negative effektene av klimaendringer på verneverdiene, må andre negative påvirkninger begrenses mest mulig. Eksempler på dette er gjengroing, forstyrrelser og forurensning. I tillegg bør forvaltningen av verneområder nå ta ekstra hensyn til klimaeffekter i planlegging av tiltak. Skjøtselstiltak, som fjerning av fremmede arter, må for eksempel antas å øke i omfang som følge av klimaendringene, og planlegging av tilretteleggingstiltak som etablering av stier og broer, må ta høyde for økte nedbørsmengder med påfølgende flom- og rasfare.

Tiltaksposten – Statsbudsjettets kap./post 1420.31

Det overordnede målet for forvaltning av verneområder er å ivareta verneformålet og verneverdiene i det enkelte verneområde. Postbeskrivelsen for post 1420.31 Tiltak i verneområde, gir viktige formelle rammer for hvordan tiltaksmidlene skal disponeres. Størrelsen på tiltaksposten avsettes i hvert års statsbudsjett og har i de siste årene økt. I statsbudsjettet for 2019 (Prop.1S (2018-2019) står følgende:

"Midlane går til tiltak som er naudsynte for å ta vare på verneverdiene, inkludert utgreiingar som er naudsynte før tiltak, informasjonstiltak og skjøtels- og tilretteleggingstiltak. Tilretteleggingstiltaka omfattar opparbeiding av stigar, klopping og merking for å betre tilgjenge i verneområda og samstundes styre ferdsla i og rundt sårbar natur i verneområda. Midlane nyttast òg til informasjonstiltak i alle typar av verneområde i samband med ny merkevarer for Noregs nasjonalparker og til utarbeiding av besøksstrategiar for nasjonalparker og andre verneområde med store besøkstal eller særskilde utfordringar. Alle tiltak skal vere i tråd med godkjent forvaltings-/skjøtelsplan for verneområda og andre relevante styringsdokument."

Posten for tiltaksmidler er en statlig investeringspost for forvaltningsmyndighetenes prioriterte tiltak i verneområder. Midlene skal derfor kun benyttes til tiltak i forvaltningsmyndighetens egen regi, ev. til kjøp av tjenester for gjennomføring av tiltakene. Midlene kan ikke benyttes som tilskudd til andre aktører. Drift og vedlikehold av infrastruktur (veier, toaletter, parkeringsplasser o.l.) utenfor verneområdene finansieres ikke over tiltaksmidlene.

For å kunne ivareta verneverdiene innenfor verneområder, vil det av og til være nødvendig å gjennomføre tiltak også utenfor verneområdene. Dette betinger samarbeid og avtale med grunneiere. Et eksempel på et slikt tiltak er når uttak av fremmede arter innenfor og utenfor vernegrensene må sees i sammenheng for at tiltaket skal få optimal effekt.

For å oppnå en god forvaltning av verneområder, kan det være nødvendig med generelle naturkartlegginger, sårbarhetsvurderinger, brukerundersøkelser, utarbeidelse av forvaltnings- og skjøtelsplaner, overvåking og

utarbeidelse av nettsider o.a. Slike tiltak finansieres ikke over kap./post 1420.31, men over andre budsjettposter.

Forutsetning for tildeling av midler

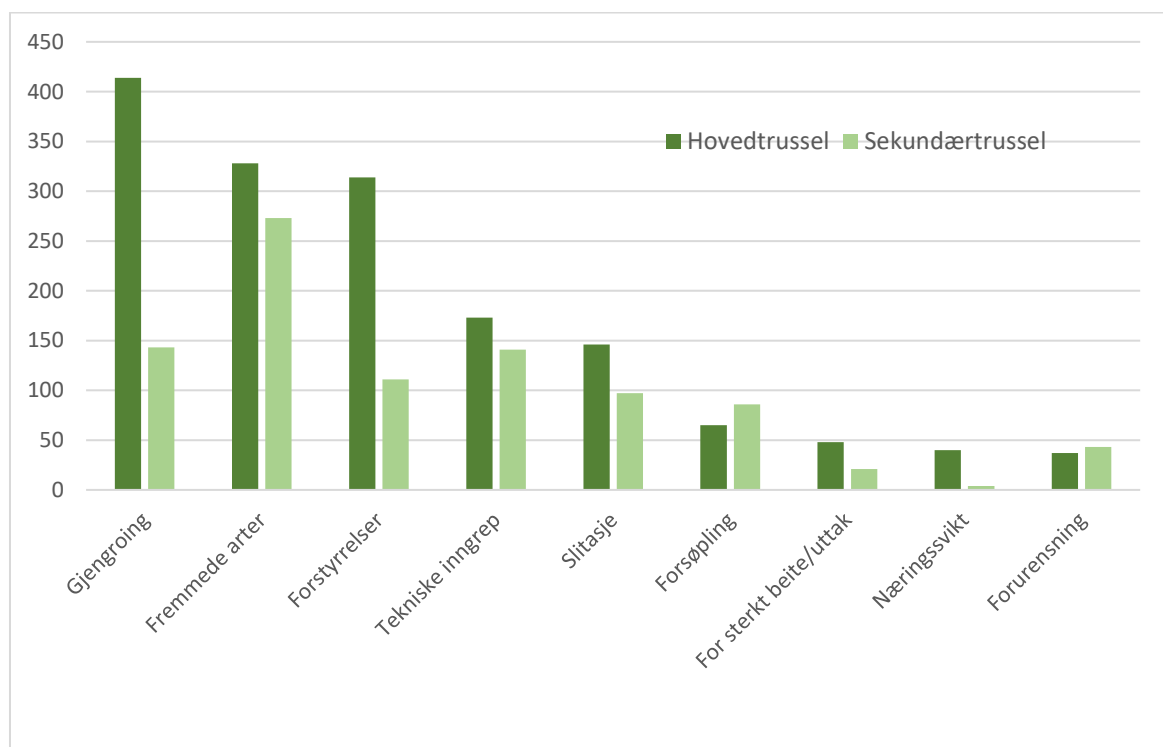
Tiltak skal være forankret i en skjøtts- eller forvaltningsplan, en besøksstrategi for området eller andre relevante styringsdokumenter.

I forkant av innmeldingen må formaliteter rundt tiltaket være avklart, som planavklaringer og innhenting av nødvendige tillatelser for gjennomføring av tiltaket. I tillegg må eierforhold og tilsyns-/drift- og vedlikeholdsavtaler være avklart.

I Handlingsplan for styrket forvaltning av verneområdene er det presisert at "For større installasjoner som fugletårn mv. er det krav om en betydelig samfinansiering fra andre for å kunne prioritere tiltaket. Videre må eierforholdet og vedlikeholdsansvaret avklares på forhånd."

Prioriteringer ved bruk av midler til tiltak i verneområder

Klima – og miljødepartementet har bedt om en styrket ivaretagelse av verneverdiene i verneområdene. Bedring av tilstanden i verneområder, slik at antall truede verneområder reduseres, vil derfor ha fokus. De største negative påvirkningsfaktorene er gjengroing, fremmede arter, forstyrrelse av dyrelivet, tekniske inngrep og slitasje på vegetasjon, figur 1.

Figur 1. Trusselfaktorer i verneområder pr 31.12.2017

Ved fordeling av midler til skjøtsel og besøksforvaltning, skal tiltakene som gir størst positiv effekt på tilstanden og som direkte bidrar til å motvirke negative påvirkningsfaktorer prioriteres.

Etablerte skjøtselstiltak i naturtyper som krever kontinuerlig skjøtsel for å opprettholde god tilstand (løpende

skjøtsel), skal prioriteres høyere enn nye, større prosjekter. Det finnes likevel tilfeller der strakstiltak bør prioriteres. Dette gjelder f.eks. der det oppdages nye forekomster av fremmede arter med stort spredningspotensiale og der trua arter eller naturtyper står i fare for å gå tapt. Et annet eksempel kan være sikkerhetstiltak knyttet til besøksforvaltningen.

I verneområder der verneformålet trues av manglende skjøtselstiltak, og der det er behov for oppstart av tiltak umiddelbart, vil slike tiltak prioriteres foran besøksforvaltningstiltak som ikke er direkte knyttet til trusselbildet. Tiltak for å styrke besøksforvaltningen kan eventuelt gå parallelt med nødvendige skjøtselstiltak.

Et delmål med budsjettposten er å tilrettelegge for de besøkende med informasjon i tråd med merkevaren Norges nasjonalparker. I enkelte verneområder er det ikke ønskelig med økt ferdsel av hensyn til verneverdiene. I slike områder er likevel god, oppdatert informasjon i tråd med merkevaren viktig.

Målet med forvaltningen av verneområdene er å redusere truslene mot verneverdiene og å ønske folk velkommen inn for gode naturopplevelser.

Strategien vår for å nå dette målet, vil være å prioritere tiltak som innretter seg mot en bedret tilstand i verneområdene. Dette vil være tiltak som innrettes mot trusselfaktorene for de aktuelle områdene, og slike tiltak kan være både skjøtselstiltak og tilretteleggingstiltak. For å sikre en god opplevelse for besøkende, vil vi følge opp tiltak som er fremmet i besøksstrategier, og inkludert er bruk av merkevaren Norges nasjonalparker.

Prioriteringer ved bruk av tiltaksmidler:

1. Tiltak som direkte bidrar til å motvirke negative påvirkningsfaktorer knyttet til trusselbildet. Ramsar-områder og truede naturtyper prioriteres høyest blant disse tiltakene
2. Løpende skjøtselstiltak
3. Vedlikehold av eksisterende tilrettelegging
4. Bruk av merkevaren Norges nasjonalparker i verneområder med høyt besøkstrykk
5. Bruk av merkevaren i øvrige verneområder
6. Besøksforvaltningstiltak som ikke er direkte knyttet til trusselbildet (slik som fugletårn mm.)

Finansiering av større tilretteleggingstiltak

Midler til opprettelse av installasjoner som informasjonspunkt, toalettbygg og parkeringsplasser i tilknytning til verneområder, må være forankret i en godkjent besøksstrategi for å kunne bli prioritert. Tiltaksmidler kan brukes til (primært å delfinansiere) gjennomføring av denne typen tilrettelegging, og søknader til slike anlegg skal være godt begrunnet med bl.a. informasjon om besøkstall og eksisterende bruk av området.

Tilrettelegging etter universell utforming i verneområder

Universell utforming av stier innebærer krav til dekke, terrengutforming og bredde som vanskeliggjør denne typen tiltak i verneområder. I verneforskriftene er det et generelt forbud mot tyngre tekniske inngrep, og de har som den klare hovedregel ikke dispensasjonsbestemmelser som hjemler universell tilrettelegging i verneområdet. Den generelle dispensasjonsbestemmelsen i nml. § 48 første ledd, første alternativ, vil sjelden kunne anvendes da universell utforming medfører terrenginngrep som strider mot verneformålet og påvirker verneverdiene. Hvorvidt et omsøkt tiltak er i konflikt med forskriften må vurderes i det enkelte tilfellet.

Utenfor verneområdet, i tilknytning til innfallsporter eller startpunkt, kan det i enkelte tilfeller være aktuelt å etablere tilretteleggingstiltak med universell utforming. Også utenfor verneområder bør forvaltningsmyndighet være bevisst på inngrep som påføres terrenget og gjøre en vurdering av om behovet står i forhold til kostnader og inngrep.

På denne bakgrunnen vil det være høy terskel for tildeling av midler utover det som kan defineres som "enkel tilrettelegging" i verneområder.

Kulturminner i verneområder

Kulturminner er en del av verneformålet i de aller fleste nasjonalparker og i enkelte andre verneområder. Ansvar for oppfølging og ivaretagelse av kulturminner ligger hos kulturminnemyndighetene. Det er egne poster på statsbudsjettet for forvaltning av kulturminner, og tiltaksmidler prioriteres vanligvis ikke til dette formålet. Skjøtsel av enkelte kulturminner, slik som steingjerder, gravrøyser og fangstsystemer, kan likevel vurderes prioritert for samfinansiering med kulturminnemyndigheten. Eksempler på tiltak som *ikke* finansieres av tiltaksmidler eller driftsmidler er vedlikehold av bygninger i verneområder. Ansvar for finansiering av vedlikehold og drift av bygninger ligger hos eier.

Arkivsaksnummer: 2023/14300-1

Saksbehandler: Trond Stensby

Dato: 22.11.2023

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	40/2023	01.12.2023

Sak - orientering om begrepet «elgtrekk/jernhest».

Innstilling fra forvalter

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre slutter seg til vurderingene i saken.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Saksopplysninger

Under behandling av styresak 28/2023, 01.09.23 er følgende ført i protokollen under «Behandling»:

Nasjonalparkstyret ba om å få framlagt en sak om hva som ligger i begrepet «elgtrekk/jernhest».

Bakgrunnen er at det i verneforskriftene for bl.a. Rondane nasjonalpark, Dovre nasjonalpark og Hemmeldalen naturreservat er vist til begrepet:

- Uttransport av felt elg med beltegående elgtrekk.
- Det skal benyttes beltegående elgtrekk.

I figurene 1 – 5 er det vist bilder av typiske maskiner som benevnes elgtrekk eller jernhest.

Figur 1. Elgtrekk, beltedrift, styrestag med gummi hjul (uten drift).

Figur 2. Elgtrekk, beltedrift, styrestag med gummi hjul (uten drift). I praktisk bruk.

Figur 3. Elgtrekk, beltedrift, styrestag med hydraulisk styring av beltene.

Figur 4. Jernhest for skogsdrift. Styrestag med hydraulisk styring av beltene.

Figur 5. Jernhest for skogsdrift. Radiostyrt med hydraulisk styring av beltene.

Vurdering

Som det går fram av bildene i figur 1 – 5 karakteriseres «beltegående elgtrekk» og «jernhest» av noen typiske konstruksjons- og funksjonsmåter:

- Det er lette, beltedrevne maskiner.
- Føreren går ved siden av maskinen.
- Styringen skjer vanligvis ved at føreren «leier» med seg maskinen gjennom terrenget, ved å holde i et styrestag, montert fremst på maskinen. (Det finnes også radiostyrte/fjernstyrte varianter av maskinen)
- Forholdsvis brede belter, lav fart og lavt marktrykk gjør at terrengtransporter kan gjennomføres på en skånsom måte.

«Jernhest» skiller seg fra «elgtrekk» ved at jernhest er en litt tyngre og mer robust maskin for skogsdrift, f.eks. ved bruk i tynningshogst.

ST 41/2023 Delegerte vedtak
DS 59/2023 Delegert sak - Rondane NP - Grimsdalen LVO - dispensasjon - snødekt mark - frakt av båt - Storrvatnet - Masoud Ramezani 2023/13782 07.11.2023 00:00:00
DS 60/2023 Delegert sak - dispensasjon - Rondane NP - barmark - befaring - graving for strømkabel til Rondvassbu - DNT Oslo og Omegn 2023/10352 04.10.2023 00:00:00
DS 61/2023 Delegert sak - Rondane NP - fornying av dispensasjon - motorferdsel barmark 2023 - felt elg - Morten Haukenes Solsvik 2022/8562 26.09.2023 00:00:00
DS 62/2023 Delegert sak - sakskostnader - Frydalen LVO - klage på vedtak om motorferdsel - transport til Ranglartjønn - 388/12 - Gunnar Castberg 2023/11895 31.10.2023 00:00:00
DS 63/2023 Delegert sak - Rondane NP - Frydalen LVO - dispensasjon - motorferdsel - 2023 - vedlikehold - bru over Ula ved Spranget - DNT Oslo og Omegn 2023/9415 09.10.2023 00:00:00
DS 64/2023 Delegert sak - innvilget forlenget frist - dispensasjon - Frydalen LVO - barmark - transport til hytte gbnr 344/16 - Frylia 56 - Ole Kristian Haug - Marte Marie Haug Lundby 2023/5825 23.09.2023 00:00:00
DS 65/2023 Delegert sak - Dovre NP - dispensasjon - motorferdsel - 2023 - barmark - uttransport av felt elg - Stein Roger Moen 2023/8811 25.08.2023 00:00:00
DS 66/2023 Delegert sak - Rondane NP - Myldingi NR - dispensasjon - motorferdsel - barmark - 2023 - 2026 - sanking av fe ved Bjørnhollia - Sødorp og Kvam Hesteavlslag 2023/8900 25.08.2023 00:00:00
DS 67/2023 Delegert sak - forlenget dispensasjon - Hemmeldalen NR - snødekt mark - 2024 - Nordvi seter - Hans Næss Olstad 2022/9070 04.09.2023 00:00:00
DS 68/2023 Delegert sak - Grimsdalen LVO - avskjæringsgrøft - motorferdsel - barmark - bruk av gravemaskin og traktor - Grimsdalsvegen SA 2023/8697 12.09.2023 00:00:00
DS 69/2023 Delegert sak - Hemmeldalen NR - dispensasjon - motorferdsel - barmark - uttransport av felt elg - Severin Myrbakken jaktlag - Raudfjellsameiet 2023/9886 21.09.2023 00:00:00
ST 42/2023 Referatsaker
Frydalen LVO - utbedring av påførte skader på kjørespor - Frylia - Luseby - sak avsluttet 2023/7112
Frydalen LVO - avtale om skjøtsel "Veslekvea" - Marte Dalseg 2020/6810
Rondane NP - informasjon på Formokampen - referat fra 03.11.23 2023/4673
Grimsdalen LVO - rapport fra Grimsdalsprosjektet - skjøtsel - 2023 2020/6272
Rondane-Dovre - brøyting av Furusjøvegen fra Mysusæter til Veggumsetra - uttalelse 2023/12162
Informasjon om overtredelsesgebyr etter naturmangfoldloven 2023/12399
FoU-prosjekt Rondane villreinområde 2024 - samfinansiering 2020/12316
Grimsdalen LVO - dispensasjon - beitekultivering - Haverdalseter gbnr 86/1/95 - referat fra møte 26.10.23 2019/10186
Oppdatert Rondane - Dovre - innføring av merkevare for Norges nasjonalparker - lagt inn i Naturoppdrag pr. 24.10.23 2020/5129
Rondane NP - Dovre NP - Grimsdalen LVO - svar - organisert ridetur - 2024 - Mesna opplevelser & overnatting 2023/11368
Rondane NP - Dørålen LVO - inntaksdam - Øvre Dørålseter - befaring 16.10.23 - oppsummering 2023/9221
Rapport bru Spranget 2023/9415
Myldingi NR - Rondane NP - tiltak på vegen fra Gammelgården til Bjørnhollia - oppsummering av befaring 14.09.23 2023/10988
Svar Rondane NP - ber om stans i gravearbeid 2023/9415
Rondane NP - Frydalen LVO - bru over Ula ved Spranget - vedlikehold 2023/9415
Rondane NP - telting og informasjon - oppfølging (4) 2022/7343